

Bijlage 2 bij deelbesluit I - Inventarislijst

Nieuwe nummering	Naam/omschrijving	Beoordeling	Woo-grond	Datum	Afzender	Ontvanger
1	Oplegnota bij Concept-TK-brief met reactie op aanbevelingen inspectieraad d.d. 5 januari 2021	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	5-1-2021	dg00	Stas BZK
2	Oplegnota bij TK-brief Aanbevelingen Inspectieraad d.d. 19 januari 2021	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	19-01-2021	dg00	Stas BZK
3	Stand van zaken brede evaluatie en motie Kuik c.s. inzake een Kaderwet toezicht d.d 11 mei 2021	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	11-05-2021	dg00	Stas BZK
4	Nota 11-6 retour met paraaf en opmerkingen Stas	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.4a, tweede lid	11-06-2021	dg00	Stas BZK
5	Nota 30-6 retour met paraaf Stas	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.4a, tweede lid	30-06-2021	dg00	Stas BZK
6	Nota ter info aan Stas 'TK brief Fin over voortgang IBTD' d.d. 8 september 2021	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	08-09-2021	dg00	Stas BZK
7	Nota retour met paraaf Stas over 'Akkoord gevraagd op brief Staatssecretarissen van Financiën over inspectie Belastingdienst, Toeslagen en Douane.	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	11-10-2021 (paraaf van 13-10-2021)	dg00	Stas BZK
8	Annotatie gesprek M BZK d.d. 16 maart 2022	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.4a, tweede lid	16-3-2022	dg00	M BZK
9	Nota Dilemma's rond wet rijksinspecties	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	11-04-2022	dgDOO	M BZK
10	Nota Brede evaluatie - kaders van organisaties op afstand d.d. 21 april 2022	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	21-4-2022	dgDOO	M BZK
11	Nota bij Startnotitie wet op de Rijksinspecties d.d. 19 mei 2022	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	19-5-2022		
12	Nota bijlage 1 Startnotitie wet op de Rijksinspecties	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1	Datum ontbreekt		
13	Annotatie gesprek Minister BZK met voorzitter Inspectieraad d.d. 31 maart 2022	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	31-5-2022	dgDOO	M BZK
14	Oplegnota TK-brief voortgangsbericht rijksinspecties en brede evaluatie d.d. 22 juni 2022	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	22-06-2022	dgDOO	M BZK

15	Aanvullend Memo na PO 24-8 beantwoording vragen n.a.v. PO-stukken d.d. 25 augustus 2022	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1	25-08-2022		
16	Oplegnota tbv PO 19/9 Conceptkabinetsreactie initiatiefnota rijksinspecties d.d. 12 september 2022	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	12-9-2022		
17	Vorbereiding gesprek met prof. Mr. Pieter van Vollenhoven inzake onafhankelijkheid toezicht	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	31 oktober 2022		
18	Oplegnota Concept kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt inzake onafhankelijkheid rijksinspecties d.d. 28 november 2022	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	28-11-22		
19	Annotaties van IG's voor SG's d.d. 30-11-2022 (intern gebruik)	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1	30-11-2022		
20	Duiding annotatie inspectieraad voor SGO van 7-12-2022 DEF a	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1	Geen datum		
21	Update Annotatie SGO d.d. 7-12-2022 inzake kabinetsreactie op initiatiefnota Omtzigt	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1	Geen datum		
22	Annotatie SGO (2) inzake kabinetsreactie op initiatiefnota Omtzigt 141222	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1	Geen datum		
23	2.0 Verslag SGO 14 december 2022	Niet openbaar	Buiten reikwijdte verzoek	14-12-2022		
24	OPLEGNOTA aanbieding kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt aan RBJ 0.5 versie	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	15-12-2022	DGDOO	M BZK
25	OPLEGNOTA uitstelbrief Tweede Kamer kabinetsreactie initiatiefnota lid Omtzigt inzake rijksinspecties d.d. 24 januari 2023	Openbaar: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2023D06852&did=2023D06852	n.v.t.	24 januari 2023		
26	OPLEGNOTA gesprek met IG's, SG's en MvBZK inzake kabinetsreactie initiatiefnota t.b.v. RBJ d.d. 27 januari 2023	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	27-01-2023		
27	Oplegnota Aanbieding kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt aan RBJ/MR d.d. 1 februari 2023	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	1-2-2023		
28	Memo alternatieven werkprogramma d.d. 8 februari 2023	Niet openbaar	Buiten reikwijdte verzoek	8-2-2023	DGDOO	M BZK
29	Kopie van 1. Getekende MR -herziene versie (Aanbiedingsbrief MR)	Deels openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1, 5.1.2.e.	15-02-2023		
30	Conceptversie 0.10 voor RBJ/MR	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1			

31	Getekende kabinetsreactie d.d. 17 februari 2023	Reeds openbaar, zie https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamertukken/2023/02/17/kamerbrief-met-kabinetsreactie-op-initiatiefnota-kamerlid-omtzigt-over-voorstellen-voor-rijksinspecties	n.v.t.	17-02-2023		
32	OPLEGNOTA Aanbieding kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt aan RBJMR_0.6 versie	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1	23-02-2013	DGDOO	M BZK
33	OPLEGNOTA Aanbieding kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt aan RBJMR_0.7versie	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1	23-02-2013	DGDOO	M BZK
34	OPLEGNOTA Aanbieding kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt aan RBJMR_0.8versie	Niet openbaar	Artt. 5.1.2.i en 5.2.1	23-02-2013	DGDOO	M BZK

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan
Van

Staatssecretaris BZK
dg OO

BZK/DG00/A&O
Organisatiebeleid

Contactpersoon
S. T. Z. e

T 06 12 8

Datum
5 januari 2021

Kenmerk
2021-0000004280

Bijlage(n)
4

Samengewerkt met
-

nota

TK-brief met reactie op aanbevelingen Inspectieraad

Aanleiding

U heeft in het AO Rijksdienst van 18 november jl. toegezegd uiterlijk in januari te komen met een informerende brief n.a.v. de aanbevelingen van de Inspectieraad (waarin ook het voorstel staat om te komen tot een wet op de rijksinspecties). Deze aanbevelingen heeft de Inspectieraad gedaan in het kader van de evaluatie van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties. Het door AEF opgestelde evaluatierapport heeft u 11 december aan de TK aangeboden.

Met opmerkingen 5.1.2.1 1): 7/1 5.1.2.2

Advies/actie

Akkoord op redeneerlijn van bijgevoegd concept voor de TK-brief.

Toelichting: Bijgevoegde conceptbrief is bedoeld om te toetsen of de hoofdlijn van de reactie uw instemming heeft. Interdepartementale afstemming kan nog leiden tot aanpassingen in de verzend-versie die u later ontvangt.

Kern

Redeneerlijn

5.1.2.1 en 5.2.1

[Redacted text block]

5.1.2.1 en 5.2.1

[Redacted text block]

5.1.2.1 en 5.2.1

[Redacted text block]

Datum
5 januari 2021
Kenmerk
2021-0000004280

5.1.2.1 en 5.2.1

Rol Inspectieraad

5.1.2.1 en 5.2.1

Politieke context

Verkiezingen

In het concept-verkiezingsprogramma 2021 van het CDA staat: "Wij gaan de onafhankelijke positie van rijksinspecties wettelijk vastleggen, waarbij de Kamer het recht krijgt om de rijksinspecteurs te horen. Voor onderzoeken die het kabinet zelf instelt komt er een wettelijke basis om de onafhankelijkheid te waarborgen en de inzage van stukken of het horen van onderzoekers door het parlement te regelen."

Een vergelijkbare passage komt niet voor in de concept-verkiezingsprogramma's van VVD, D66, CU, PvdA, GroenLinks.

Proces

5.1.2.1 en 5.2.1

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan
Van

Staatssecretaris BZK
dg00

DG00/AAO
Organisatiebeleid
Contactpersoon
5.1.2.a
T 05.12.a

Datum
19 januari 2021

Kenmerk
2021-0000030905

Bijlage(n)
5

nota

Oplegnota bij TK-brief Aanbevelingen Inspectieraad

Aanleiding

U heeft de TK toegezegd in januari een brief te sturen over de aanbevelingen van de Inspectieraad.

Met opmerkingen [MR1]: 21/01

Advies/actie

Akkoord gaan met:

- de tekst van de brief aan de TK.
- de tekst van de aanbiedingsbrief aan de Inspectieraad.

Kern

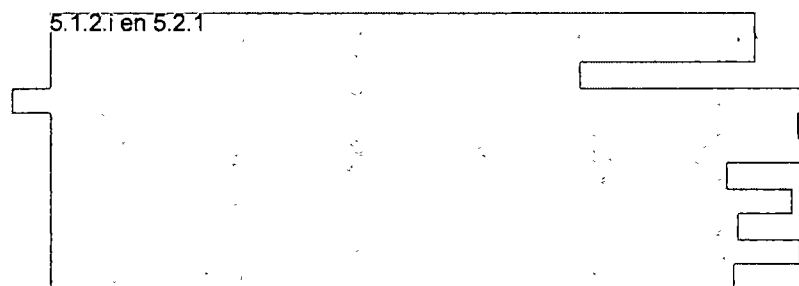
5.1.2.1 en 5.2.1

Redeneerlijn

5.1.2.1 en 5.2.1

5.1.2.1 en 5.2.1

Datum
19 januari 2021
Kenmerk
2021-0000030905

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan
Van

Staatssecretaris BZK
dgOO

DGOO/A&O
Organisatiebeleid
Contactpersoon
S T Z e
T 06 512 6
S T Z e @minbzk.nl
Datum
11 mei 2021
Kenmerk
2021-0000341118
Bijlage(n)
3
Samengewerkt met
-CZW

nota

Stand van zaken brede evaluatie en motie Kuik c.s.
inzake een Kaderwet toezicht

Aanleiding

In het debat over de MR-notulen (29 april jl.) is de motie Kuik c.s. aangenomen. Deze motie roept o.a. op tot het indienen van een wetsvoorstel voor een Kaderwet toezicht. Dit raakt aan de brede evaluatie naar de kaders voor (rijks)organisaties op afstand waarin o.a. naar de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties wordt gekeken. Aan de TK is meermaals gecommuniceerd dat besluitvorming over kaders voor o.a. toezichthouders pas plaatsvindt na en op basis van de uitkomsten van de brede evaluatie. Vraag is hoe nu om te gaan met dit onderdeel van die motie.

Met opmerkingen 1]: 21/05

Advies/actie

U wordt gevraagd richting te geven n.a.v. de motie. Er zijn verschillende opties denkbaar (hieronder vermeld onder "Mogelijke acties n.a.v. motie". Ons advies is voor optie 4 te kiezen.

Leeswijzer

Hieronder gaan we eerst in op de motie Kuik c.s. Daarna volgen onze overwegingen m.b.t. een kaderwet toezicht en de stand van zaken van de brede evaluatie. Vervolgens schetsen we de mogelijke acties n.a.v. de motie. De nota sluit af met een stukje politieke context.

Kern en Toelichting

Motie Kuik c.s., debat en appreciatie

Kerntekst motie (zie bijlage 3):

- verzoekt de regering, binnen een jaar wetsvoorstellen in te dienen om artikel 120 van de Grondwet te schrappen en om een kaderwet toezicht in te dienen die onafhankelijkheid van toezichthouders borgt;
- verzoekt de (nieuwe) regering de uitwerking van grondwettelijke toetsing ter hand te nemen;
- verzoekt de nieuwe regering, binnen een jaar de concrete voorstellen voor een nieuw sociaal contract aan de Kamer te doen toekomen,

De motie spreekt over een Grondwetswijziging en een Kaderwet toezicht. Het schrappen van art. 120 Grondwet ligt op het terrein van de Ministers van BZK en van JenV en de Minister voor Rechtsbescherming. Aan u wordt de vraag gesteld wat er moet worden gedaan aan de uitvoering van het tweede element, nl. het indienen van een Kaderwet toezicht. Over dit element van de motie gaat deze nota.

Datum
11 mei 2021
Kenmerk
2021-0000341118

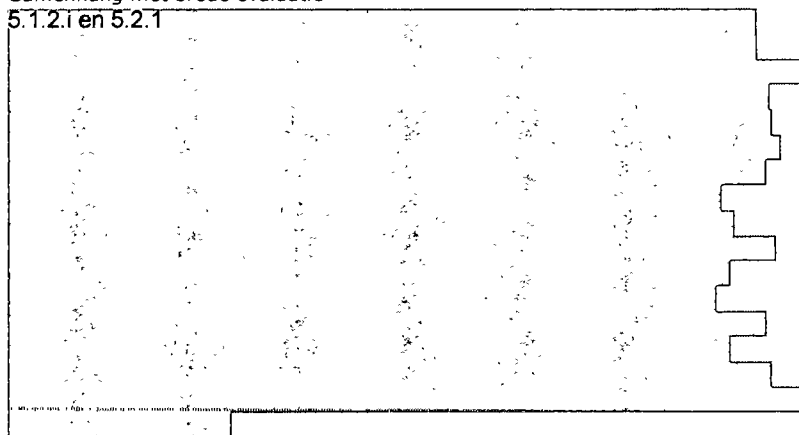
In het debat is door het lid Klaver (GL) gesteld dat inspecties te dicht op het ministerie zitten dat ze moeten controleren (n.b. lang niet alle inspecties houden toezicht op (onderdelen van) ministeries; de meeste inspecties houden toezicht op naleving van wetten door burgers en bedrijven). Het lid Kuik (CDA) heeft in het debat gevraagd of het onderzoek naar misstanden, ook bij UWV en IND wel echt door een onafhankelijke partij plaatsvindt.

De MP heeft in het debat geen appreciatie over de motie gegeven omdat dit volgens hem 'voor de formatie' is en hoogst politiek. De motie is vervolgens met brede steun aangenomen (tegen: VVD, PVV, FVD, SGP; de overige fracties vóór).

Overwegingen m.b.t. een kaderwet toezicht

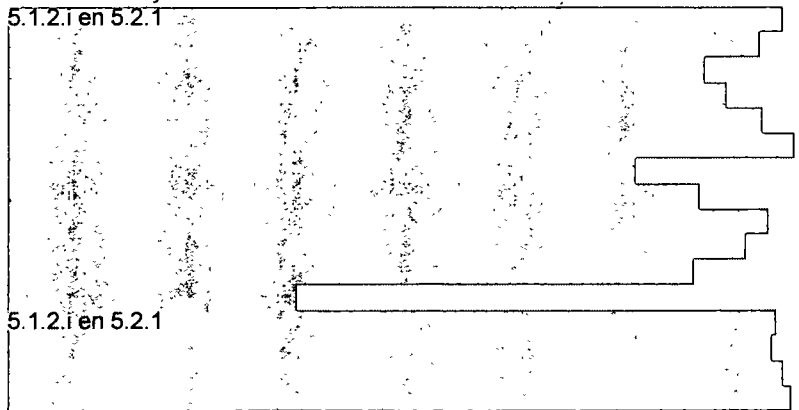
Samenhang met brede evaluatie

5.1.2.1 en 5.2.1

Is een wet het juiste instrument voor het doel?

5.1.2.1 en 5.2.1

5.1.2.1 en 5.2.1

5.1.2.1 en 5.2.1

Een 'eigen' wet voor toezicht of één kader voor organisaties op afstand

5.1.2.1 en 5.2.1

5.1.2.1 en 5.2.1

Brede evaluatie: wat is de stand van zaken?

- Naast de verplichting om enkele specifieke kaders te evalueren, is de brede evaluatie opgezet mede naar aanleiding van de aanbeveling van de staatscommissie parlementair stelsel, onder leiding van Johan Remkes, om randvoorwaarden m.b.t. verzelfstandigingen en privatiseringen in een wet te codificeren om de parlementaire controle bij zbo's, agentschappen en privatiseringen te vergroten. Dit in combinatie met een groeiende behoefte aan robuustere en effectievere kaderstelling rond rijksorganisaties op afstand was aanleiding om een brede evaluatie van kaderstelling uit te voeren en daarna te besluiten of wetgeving wenselijk is. U heeft de Kamer meermaals hierover en over de planning hiervan geïnformeerd.
- Onderzoeksbureau AEF voert de brede evaluatie uit. De brede evaluatie is opgebouwd uit verschillende onderdelen met een eigen tijdpad. In bijlage 1 leest u de opbrengst van de reeds afgeronde onderdelen. Het eerst opgeleverde deel was de evaluatie van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties. U heeft deze rapportage op 11 december 2020 aan de Tweede Kamer aangeboden.
- Nog lopend zijn het deelonderzoek naar de kaders voor zbo's, adviescolleges, planbureaus en agentschappen (deelonderzoek B) en het deelonderzoek naar het stichtingenkader (deelonderzoek E). Voor deelonderzoek B voert onderzoeksbureau AEF op dit moment gesprekken met een aantal van de organisaties, en AEF verwerkt de data uit de survey die aan alle ons bekende

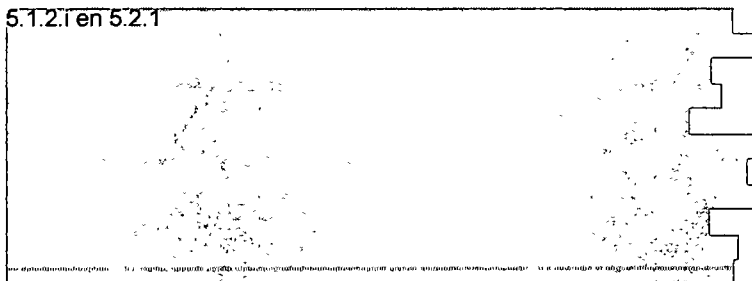
organisaties is toegestuurd. Wanneer deze twee deelonderzoeken zijn afgerond volgt de synthese, de uitkomsten van verschillende deelonderzoeken worden in onderlinge samenhang gezien en vormen samen een beeld over het functioneren van het stelsel van kaders als geheel.

- Daarnaast kijkt de brede evaluatie ook vooruit. Passen de doelen van toen nog bij de manier waarop we de overheid nu zien? We ontwikkelen een nieuwe visie op kaderstelling voor organisaties 'op afstand', die ook nodig is om later een kabinetsstandpunt in te nemen. De uitkomsten van het IBO Agentschappen, uitgevoerd door het ministerie van Financiën, zullen ook worden meegenomen in dit kabinetsstandpunt.
- In afwachting van een synthese van de uitkomsten van de verschillende deelonderzoeken en een nieuwe visie op kaderstelling, heeft u tot nu toe geen inhoudelijk standpunt ingenomen over de uitkomsten van de evaluatie van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties. En ook niet over de aanbeveling van o.a. de Inspectieraad om te komen tot een wet op de rijksinspecties. U heeft steeds aangegeven dat het aan een nieuw kabinet is om besluiten te nemen in het bredere perspectief van de uitkomsten van de brede evaluatie.
- De planning is erop gericht dat eind 2021 de uitkomsten van de brede evaluatie bekend zijn.

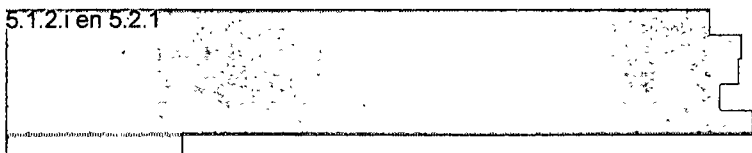
5.1.2.1 en 5.2.1

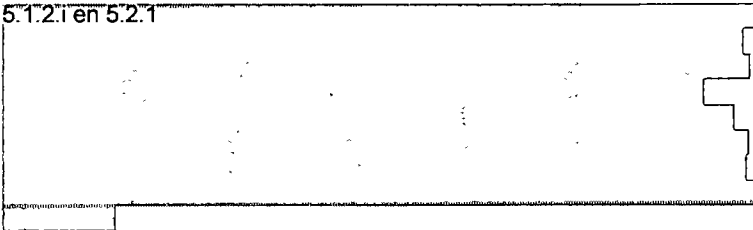

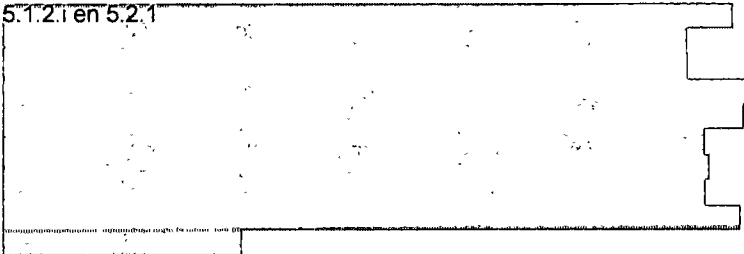

Mogelijke acties n.a.v. motie

- 5.1.2.1 en 5.2.1

- 5.1.2.1 en 5.2.1

- 5.1.2.1 en 5.2.1

- 5.1.2.1 en 5.2.1

- 5.1.2.1 en 5.2.1

- 5.1.2.1 en 5.2.1

Politieke context

- De staatscommissie parlementair stelsel (onder leiding van Johan Remkes) heeft de aanbeveling gedaan randvoorwaarden voor verzelfstandigingen en privatiseringen in een wet te codificeren om de parlementaire controle bij zbo's, agentschappen en privatiseringen te vergroten. In het kabinetsstandpunt n.a.v. het advies van de staatscommissie (Kamerstukken 34430, nr. 10, 13) is opgemerkt dat het gedachtegoed van de staatscommissie expliciet wordt betrokken bij de volgende evaluatie van de Kaderwet zbo's, en bij een nader te bepalen evaluatie van de Regeling agentschappen (N.B. dit is uitgegroeid tot de brede evaluatie). Daarna kan beslist worden of en in hoeverre wetgeving wenselijk is. Recentelijk is ook in het nader rapport op het advies van de Raad van State betreffende ministeriele verantwoordelijkheid toegezegd de brede evaluatie te benutten voor een reactie op het onderdeel over onafhankelijke instellingen.
- De Inspectieraad is een informeel samenwerkingsverband van Inspecteurs-generaal. In een brief van 8 april 2021 heeft de Inspectieraad bij formateur Tjeenk Willink gepleit voor een wet op de rijksinspecties als basis voor de

Datum
11 mei 2021
Kenmerk
2021-0000341118

onafhankelijke positie van rijksinspecties. Deze wet zou tegenspel moeten bieden tegen de perceptie bij het publiek dat inspecties zich in hun oordeelsvorming laten beïnvloeden door dat wat politiek of beleidsmatig gewenst is. Een belangrijk element daarbij is dat rijksinspecties zelf de prioriteiten voor hun toezichtactiviteiten bepalen. De inspecties geven aan wel onderdeel te willen blijven van de ministeries omdat zij verwachten dan meer impact te hebben dan wanneer zij buiten de departementale organisatie zouden worden geplaatst.

Stass B2k

27466

06/07

5

11/7 5.1.2.e

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan
Van

Staatssecretaris BZK
dg00

DG00/A&O
Organisatiebeleid

Contactpersoon
5.1.2.e

T 065.1.2.e

Datum
30 juni 2021

Kenmerk
2021-0000341181

Bijlage(n)
0

nota

Aanvullende annotatie t.b.v. gesprek met TK-lid Kulk
over motie

Aanleiding

In deze nota wordt ingegaan op uw vragen bij de annotatie t.b.v. het gesprek met TK-lid Kulk. De annotatie en de achterliggende nota treft u aan in de bijlagen.

Met opmerkingen [5.1.2.a]: 6/7 5.1.2.e

Kern

1. U vraagt naar het tijdpad van de brede evaluatie.

16 juli 2021	Deelonderzoek E: Stichtingen gereed
30 september 2021	Deelonderzoek B3 Praktijkonderzoek (zbo's, adviescolleges, planbureaus, agentschappen) gereed.
31 oktober 2021	Deelonderzoek F: Synthese van de verschillende onderdelen Integrale rapportage gereed
December 2021	Aanbieding Deelonderzoek F aan Tweede Kamer
Eerste kwartaal 2022	Beleidsreactie nieuwe kabinet gereed

In het notaoverleg Advies Raad van State over ministeriële verantwoordelijkheid van 5 juli jl. heeft de Minister van BZK toegezegd dat (de resultaten van) de brede evaluatie in december 2021 aan de TK worden aangeboden. Dit is in lijn met hetgeen u eerder aan de TK heeft gecommuniceerd over de planning.

5.1.2.i en 5.2.1

stassBZK

12/9

5.1.2.e

34346

10/9

6

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan
Van

Staatssecretaris BZK
dg00

nota

Ter info: TK-brief Fin over voortgang IBTD

TER INFORMATIE

Datum
8 september 2021

Onze referentie
2021-0000469019

Opgesteld door
5.1.2.e

DGOO/A&O/O

T 065.1.2.e

Samengewerkt met

Bijlage(n)
2

Aan
Staatssecretaris BZK

Van
dg00

Met opmerkingen 5.1.2.e 1]: 9/9

Aanleiding

U bent verantwoordelijk voor het toezichtsbeleid. Daarom ontvangt u ter informatie de conceptversie van de brief die de staatssecretarissen van Financiën deze week naar de Tweede Kamer zenden. Deze brief gaat vergezeld van de voortgangsrapportage van de kwartiermaker *Inspectie Belastingen, Toeslagen en Douane* (IBTD), de heer Kees van Nieuwamerongen.

Advies/actie

Kennismemen van deze nota en bijgevoegde concept-Kamerbrief van Financiën.

Kernpunten

5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.i en 5.2.1

Datum
8 september 2021
Onze referentie
2021-0000469019

Toelichting

Politieke context

De VC Financiën heeft op 14 september a.s. een gesprek met de kwartiermaker.

5.1.2.i en 5.2.1

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief voortgang IBTD	
2	Voortgangsnotitie IBTD	

StassBZK 13/10 5.1.2.e
dgoo akkoord

42404 13/10

7

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan
Van

Staatssecretaris van BZK
dgOO

nota

Akkoord gevraagd op brief Staatssecretarissen van
Financiën over Inspectie Belastingdienst, Toeslagen en
Douane

TER BESLISSING

Datum
11 oktober 2021

Onze referentie
2021-0000524592

Opgesteld door
T 06 5.1.2.e
DGOO/A&O/Organisatiebeleid

Samengewerkt met
CZW 5.1.2.e

Bijlage(n)
2

Aan
Staatssecretaris BZK

Van
dgOO

Met opmerkingen [5.1.2.e]: 12/
105.1.2.e

Aanleiding

U bent coördinerend bewindspersoon voor het beleid rondom toezicht (organisatie en inhoudelijke kaderstelling). De staatssecretarissen van Financiën zeggen in bijgevoegde conceptbrief aan de Tweede Kamer een aantal zaken toe om de onafhankelijke positie van de op te richten Inspectie Belastingen, Toeslagen en Douane (IBTD) te versterken. De brief wordt voor verzending aan u voor akkoord voorgelegd omdat:

- met deze toezeggingen en de eerder al gedane toezeggingen de minister van Financiën minder instrumentarium dan gebruikelijk heeft om de onder hem ressorterende inspectie aan te sturen en dus zijn ministeriële verantwoordelijkheid voor het functioneren van de IBTD waar te maken, en
- de inrichting van de IBTD precedentwerking kan hebben richting andere rijksinspecties en daarmee mogelijk de bredere visievorming over organisaties op afstand op basis van de nog lopende brede evaluatie doorkruist.

Geadviseerd besluit

Akkoord gaan met de bijgaande conceptbeantwoording door de staatssecretarissen van Financiën van de vragen van de vaste commissie van Financiën over de vormgeving van de IBTD.

Kernpunten

5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.i en 5.2.1

Datum
11 oktober 2021
Oris referentie
2021-0000524592

5.1.2.i en 5.2.1

Toelichting

Als taak voor de IBTD is in de opdracht aan de kwartiermaker o.a. meegegeven:
"De Inspectie beperkt zich niet tot de uitvoerende diensten alleen, maar kan ook onderzoeken hoe de aansturing verloopt en wijzen op onuitvoerbare eisen die aan de diensten worden gesteld.

De inspectie zal zich richten op de uitvoering door de diensten, de taakformulering door opdrachtgevers en de sturing door de eigenaar op de kwaliteit en continuïteit van uitvoering. Daarin maakt de Inspectie gebruik van het werk van de interne checks and balances, zowel binnen de dienst als binnen de driehoek van eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer."

In de brief van 12 februari 2021 (TK 31066, 787) is daarbij aangegeven dat de IBTD om dit goed te kunnen doen, onafhankelijk zal opereren ten opzichte van de uitvoerende diensten, de departementen en ook ten opzichte van de twee staatssecretarissen van Financiën. In de discussie met de Tweede Kamer gaat het veel over de onafhankelijkheid van de bewindspersonen. Daarbij stelt de Kamer vragen over de spanning tussen de politieke verantwoordelijkheid voor het functioneren van de IBTD en de rol van de minister (het ministerie) als eigenaar en opdrachtgever van die drie diensten. In die twee rollen is de minister (het ministerie) immers subject van onderzoek van diezelfde IBTD.

Niet te ontkennen valt, dat dat ongemakkelijke situaties kan opleveren. Echter, als alle partijen hun rol zuiver vervullen, zou de IBTD haar werk goed moeten kunnen doen binnen de contouren van de *Aanwijzingen inzake de rijksinspecties*. De Tweede Kamer twijfelt hieraan en vraagt extra waarborgen.

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

Datum

11 oktober 2021

Onze referentie

2021-0000524592

In eerdere correspondentie (12 februari 2021, TK 31066, nr. 787 en 15 september 2021, TK 31066, nr. 883) is al toegezegd:

- Ter extra borging van de onafhankelijkheid van de IBTD:
  - De bepaling dat de minister alleen zijn goedkeuring aan het werkprogramma van de IBTD onthoudt als hij meent dat het op ondeugdelijke wijze tot stand is gekomen;
  - De bepaling dat de IBTD haar werkprogramma, rapporten en jaarverslag zelf openbaar maakt, inclusief eventuele reacties van ministerie en bewindspersonen daarop en de aanpassingen die de IBTD op basis daarvan doorvoert;
  - De bepaling dat de desbetreffende bewindspersoon alle rapporten van de IBTD die hem worden voorgelegd in het kader van Aanwijzing 13 inzake de Rijksinspecties, desgevraagd door de Inspecteur-generaal (IG) naar de Kamer stuurt;
  - De bepaling dat de IBTD haar budget lumpsum uitgekeerd krijgt en zelfstandig kan bepalen hoe ze de aan haar toegewezen middelen besteedt.
- Over de vormgeving van de contacten tussen IBTD en Kamer:
  - De bepaling dat de minister algemene instemming verleent voor elk verzoek van de Staten-Generaal om met de IG IBTD in gesprek te gaan in een rondetafelgesprek, hoorzitting of technische briefing.
  - De bepaling dat de minister de IG algemene toestemming verleent om in gesprek met de Staten-Generaal naast feitelijke informatie ook de oordelen van de IG op basis van afgerond en openbaar gemaakt onderzoek door de IBTD te bespreken.
- Over de inbedding in het ministerie:
  - De IG maakt geen onderdeel uit van de bestuursraad. (Dat is bij ongeveer de helft van de inspecties het geval)
  - De IBTD niet te huisvesten in de gebouwen van het Ministerie van Financiën (Dat is analoog aan de situatie bij de inspectie JenV).
  - Met het oog op de bestedingsvrijheid van de IBTD en de inzichtelijkheid in de financiën van de IBTD de middelen op een apart (sub)begrotingsartikel van de Financiënbegroting op te nemen (dit is bij enkele andere inspecties ook het geval).

5.1.2.i en 5.2.1

Proces

Beoogd wordt de brief nog voor het herfstreces aan de Tweede Kamer te zenden in de hoop dat deze dan nog voor medio november door de Kamer wordt behandeld. Want naar verwachting zal dan aan de Kamer de concept-ministeriële regeling waarin een en ander wordt vastgelegd worden voorgelegd. Dit voorleggen is overigens een extra stap om de Kamer mee te nemen in het hele proces.

5.1.2.i + 5.2.1

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Conceptaanbiedingsbrief	
2	Conceptbeantwoording SO IBTD	

Datum
11 oktober 2021
Onze referentie
2021-0000524592

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

TER BESPREKING

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2022-0000197110

Datum
11 april 2022

Opgesteld door
5.1.2.e, A&O
T 06 5.1.2.e

Samengewerkt met
CZW

Aan
Van

Minister van BZK
dgDOO

nota

Dilemma's rond wet rijksinspecties

Aanleiding

Na afloop van uw gesprek op 4 april jl. met 5.1.2.e heeft u aangegeven in een PO te willen doorspreken over de keuzes bij het ontwerpen van een wet op de rijksinspecties.

Geadviseerd besluit

Kennismemen van deze nota t.b.v. het PO met de dgDOO van 25 april a.s.

5.1.2.en 5.2.1

- 5.1.2.i en 5.2.1

Toelichting

5.1.2.en 5.2.1

5.1.2.i en 5.2.1

Wat is de aanleiding?

Bij incidenten rondom inspecties en hun rapporten focussen politiek en media zich telkens op de vraag of de minister niet te veel invloed heeft op de rapporten van de inspectie. Daarbij klinkt steeds de roep om "een betere borging van de onafhankelijkheid van inspecties". Beter dan de in de Aanwijzingen vastgelegde rolverdeling tussen ministerie en inspectie, die maakt dat inspecties onafhankelijk kunnen oordelen.

Wat is het probleem?

Wat het probleem is, is afhankelijk van de rol in ons staatsbestel die aan inspecties wordt toegekend. Er zijn twee hoofdstromingen.

Onze referentie
2022-0000197110

Datum
11 april 2022

De eerste heeft als perspectief dat toezicht onderdeel is van de beleidscyclus, met een belangrijke rol voor het reflectieve toezicht (terugkoppeling van de ervaringen vanuit toezicht op stelselniveau naar beleid). Het is geen probleem dat de inspectie functioneert onder ministeriële verantwoordelijkheid, mits de minister terughoudend is in zijn aansturing. De inspectie moet immers in individuele gevallen onafhankelijk kunnen oordelen en op het totaal daarvan is vervolgens de terugkoppeling op stelselniveau gebaseerd. De Aanwijzingen volgen deze stroming: de inspectie krijgt onafhankelijkheid doordat de volledig bevoegde minister door zelfbinding terughoudend is in de aansturing. Het op te lossen probleem is dat de relatie ministerie-inspectie transparanter moet worden richting de maatschappij en het parlement, alsmede dat de puntjes op de i moeten worden gezet in de praktijk van de terughoudendheid en onafhankelijkheid: het gaat dus vooral om houding en gedrag van de spelers binnen die relatie.

De tweede stroming gaat uit van toezicht als waakhond, beschermer van burger en bedrijf tegen minister en uitvoeringsapparaat (en tegen kwaadwillende bedrijven). Een inspectie onder volledige ministeriële verantwoordelijkheid is een probleem, want dan is de waakhond onderdeel van hetgeen hij in bedwang moet houden. De oplossing? Het zo goed als volledig inperken van de ministeriële verantwoordelijkheid door inspecties op grote afstand te plaatsen, net als de markttoezichthouders: onafhankelijkheid geborgd door een status als zelfstandig bestuursorgaan (zbo).

Keuze:

Welk perspectief kiest u: toezicht als onderdeel beleidscyclus of als waakhond?

5.1.2.1 en 5.2.1

Welk doel moet worden bereikt en is een wet daarvoor het geschikte instrument?

Voortbordurend op de twee hierboven geschetste stromingen zijn doel en middel bij de tweede stroming eenduidig: de ministeriële verantwoordelijkheid voor inspecties moet drastisch worden ingeperkt, vergelijkbaar met zbo's. Daarmee wordt ook de rol van het parlement ten aanzien van de inspecties ingeperkt. Dat vraagt wetgeving. Ingewikkeld hierbij is het gegeven dat rijksinspecties naast toezichttaken ook andere taken uitvoeren die zich niet lenen voor verzelfstandiging zoals het verlenen van vergunningen/ontheffingen en handhaving op terreinen waar politieke sturing en volledige democratische controle gewenst is. Hierbij komen vragen als wie benoemt de Inspecteur-Generaal en aan wie legt hij verantwoording af. Het parlement kan de minister niet aanspreken en kan ook niet via de minister de inspectie aanspreken. Deze zaken zouden in de wet moeten worden geregeld.

Het op afstand zetten van rijksinspecties versterkt het bureaucratisch model van functiescheiding, terwijl juist het programma Werk aan uitvoering, de kabinetsreactie op de POK en het TCU-rapport vragen om een betere verbinding tussen beleid, uitvoering en toezicht. De wet zou dus ook moeten voorzien in een borging van die verbinding.

Onze referentie
2022-0000197110

Datum
11 april 2022

Voor de eerste stroming ligt het wat gecompliceerder. Het probleem ligt in hoe de relatie ministerie-inspectie in de praktijk vorm krijgt (en de transparantie daarvan). Vermeldenswaard is dat de onafhankelijke positionering van de planbureaus, bijvoorbeeld, niet ter discussie staat. Dit terwijl ook hun onafhankelijkheid is gebaseerd op zelfbinding via de Aanwijzingen voor de Planbureaus. Dit ondersteunt de stelling dat het echte probleem niet de juridische vormgeving van de borging is – formele wet of Aanwijzingen – maar houding en gedrag van betrokken partijen.

Mogelijk ligt een deel van de verklaring in het feit dat de planbureaus een redelijk uniform takenpakket hebben, terwijl menig inspectie een mix heeft van uitvoerings- en toezichtstaken. De aansturing van uitvoeringstaken is op andere uitgangspunten gebaseerd (nl. opdrachtgever/opdrachtnemer) dat leidt tot de ongewenste dynamiek in de aansturing van toezichtstaken. Of die dynamiek wordt weggenomen door de Aanwijzingen in een wet te verankeren is niet te voorspellen.

5.1.2.1 + 5.2.1

De vooronderstelling dat een wettelijke borging leidt tot een versterkte positionering van de inspecties rust op het idee dat een wet de positionering ten opzichte van het ministerie verduidelijkt doordat deze:

- a) de kenbaarheid van de positionering verbetert¹ en
- b) de positionering expliciet de instemming van de Staten-Generaal zal hebben en
- c) de minister niet langer door zelfbinding, maar door de wet wordt ingeperkt in zijn bevoegdheden jegens de inspectie.

De idee is dat de wet hierdoor de gewenste cultuur, houding en het gewenste gedrag in de relatie ministerie-inspectie zal uitlokken dan wel ondersteunen.

Of deze vooronderstelling juist is en een wet daadwerkelijk dit effect zal hebben, valt niet met zekerheid te voorspellen. Het rapport van de brede evaluatie geeft juist aan dat de juridische vorm niet bepalend is voor houding en gedrag, terwijl houding en gedrag wel van invloed zijn op de gepercipieerde onafhankelijkheid. Wel lijkt het voor de hand te liggen dat het wetstraject het gesprek over de relatie ministerie-inspectie op de agenda zet en het signaal afgeeft dat onafhankelijke oordeelsvorming door inspecties belangrijk is. Dit is de communicatieve waarde die een wet kan hebben. Onbekend is of een andere interventie, bijvoorbeeld specifiek gericht op (kennis en) houding en gedrag wellicht effectiever is om de positionering van inspecties te versterken, dan wat in wezen toch een structuur-interventie is. Dit is binnen de brede evaluatie niet onderzocht.

Keuze:

¹ Niet langer Aanwijzingen met een departementale uitwerking, maar rechtstreeks uit de wet.

Is het doel verbeterde transparantie over relatie minister-inspectie en aanscherping bijpassende houding en gedrag? Of denkt u aan het formeel beperken van de ministeriële verantwoordelijkheid t.a.v. de rijksinspecties?

Onze referentie
2022-0000197110

Datum
11 april 2022

5.1.2.i + 5.2.1

Voor wie is het een probleem?

De discussies over de onafhankelijkheid van toezicht spelen in de TK, en ook tussen inspecties en ministeries. Die discussies richten zich specifiek op 'de rijksinspecties'. Dat begrip is niet eenduidig gedefinieerd, ook niet in de Aanwijzingen. En hoewel menig rijksinspectie ook uitvoeringstaken heeft, zien de Aanwijzingen puur op de toezichtstaken. Dat neemt niet weg dat er ook andere organisaties en organisatieonderdelen met toezichtstaken zijn, zoals markttoezichthouders als AFM en ACM (zbo's) en dienstonderdelen als de Inspectie Rijksfinanciën of de BZK-afdeling die toezicht houdt op de WNT.

Keuze:

Waar zou een wet betrekking op moeten hebben?

1. De toezichtstaken van de huidige rijksinspecties of hun bredere takenpakket?
2. Alleen de rijksinspecties of ook andere organisaties met toezichtstaken?

5.1.2.i + 5.2.1

Politieke context

5.1.2.1 + 5.4a.2

Onze referentie
2022-0000197110

Datum
11 april 2022

Financiële/juridische overwegingen

Met een wetsvoorstel langs de voorgestelde lijn lijken geen grote kosten gemoeid. Wel kunnen eventuele bepalingen over de financiering van de inspecties tot discussies met vakministers leiden, omdat zij (lees: beleid) dan eventueel minder zeggenschap krijgt over de besteding van dat budget.

Strategie

Beoogd is de TK de kabinetsreactie op de brede evaluatie voor het zomerreces te zenden. Als u met de voorgestelde lijn instemt, kan snel worden gestart met de voorbereiding van het wetsvoorstel en kan de kabinetsreactie daarnaar verwijzen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

TER INFORMATIE

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2022-0000217809

Datum
21 april 2022

Opgesteld door
5.1.2.e DGDOO
T 06 5.1.2.e

Samengewerkt met

Bijlage(n)
2

Aan
Van

Minister van BZK
DGDOO

nota

Brede evaluatie - kaders van organisaties op afstand

Aanleiding

U heeft op 4 april gesproken met 5.1.2.e, voorzitter Inspectieraad, over een wet op de Rijksinspecties. Na afloop heeft u aangegeven in een PO te willen doorspreken over de keuzes bij de vormgeving van deze wet. Hierover ontvangt u een aparte nota. Ten behoeve van deze keuzes schetsen wij graag in deze nota eerst de context van de zogenoemde Brede Evaluatie, de evaluatie van de kaders van organisaties op afstand.

Geadviseerd besluit

Kennisnemen van deze nota ten behoeve van de bespreking in uw PO met de DGDOO op 25 april. Graag verwijs ik voor een samenvatting van de eindrapportage, alsmede een uiteenzetting van het proces en de visie naar de twee bijgevoegde presentaties (Bijlage 1 respectievelijk 2). Deze bijlagen geven een impressie van de hoofdelementen van de eindrapportage en de planning van het verdere proces. In een later stadium wordt u meer diepgaand geïnformeerd en worden beslispunten aan u voorgelegd. In dit stadium achten wij het wenselijk u deze context te schetsen omdat een specifiek onderwerp – de positie van rijksinspecties en een mogelijke nieuwe (kader)wet inzake de rijksinspecties – vraagt om het bepalen van richting. In een aparte nota wordt specifiek ingegaan op de vraagstukken m.b.t. een Wet op de rijksinspecties.

Kern

Met de herziening van het kader voor de Rijksinspecties adviseren wij u aan te sluiten bij de basisprincipes die zijn geformuleerd in de kabinetsreactie op de brede evaluatie naar aanleiding van de hoofdconclusies in de eindrapportage van het onderzoeksbureau AEF. De hoofdconclusies van AEF en de daarop gebaseerde basiselementen zijn nader toegelicht onder het kopje toelichting.

Toelichting

De Aanwijzingen inzake de Rijksinspecties zijn gezamenlijk met de andere kaders voor rijksorganisaties op afstand geëvalueerd. De eindrapportage van deze Brede Evaluatie is op 9 december 2021 gedeeld met de Kamers¹. In de begeleidende brief is toegezegd de kabinetsreactie op de brede evaluatie voor de zomer met de Kamers te delen.

¹ Kamerstukken II 2021-2022, 31.490, nr. 309

In de brede evaluatie is niet alleen gekeken naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de kaders afzonderlijk, maar tevens naar de samenhang, eenduidigheid, reikwijdte, duidelijkheid van de terminologie etc. van het gehele stelsel aan kaders.

Onze referentie
2022-0000217809

Datum
21 april 2022

De hoofdconclusies van AEF over het stelsel van kaders van organisaties op afstand zijn:

1. De inrichting van het stelsel is sterk tijdgebonden
Het beleid voor organisaties op afstand komt voort uit verschillende periodes, met specifieke tijdgebonden behoeften. Beleid en toepassing hebben geen gelijke tred gehouden met bijvoorbeeld de gewijzigde motieven voor verzelfstandiging.
2. De kaders missen samenhang
Er is geen sprake van een stelsel van kaders dat gebaseerd is op een samenhangend ontwerp.
  - Taakgerichte kaders en kaders gericht op de juridische of organisatorische vorm;
  - Kaders verschillen in doelen en waarden;
  - De kaders zijn niet gebaseerd op een samenhangende redenering over de combinaties van taak, juridische vorm, mate van afstand en randvoorwaarden om te opereren.
3. De kaders worden niet consistent toegepast
  - De nodige organisaties vallen niet onder een kader;
  - Bij de toepassing van kaders worden er veel uitzonderingen gemaakt;
  - Organisaties worden in sommige gevallen onder een kader geplaatst dat slecht past bij hun kerntaak;
  - Het beleid voor organisaties op afstand is versnipperd over allerlei regelingen, Kamerbrieven en nota's met verschillende juridische status;
  - Verzelfstandigingsbeleid heeft een groot deel van haar betekenis verloren door de manier waarop de politiek er mee om gaat. In de praktijk wordt de minister door de politiek verantwoordelijk gehouden voor zaken die buiten de ministeriële verantwoordelijkheid valt.
4. Taakgerichte kaders zijn het meest doeltreffend
Taakgerichte kaders zoals de Kaderwet adviescolleges, de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties en de Aanwijzingen inzake planbureaus zijn beter toegespitst op de organisatie waardoor er sprake is van maatwerk per taaktype of organisatie. Dit heeft als gevolg dat taakgerichte kaders veelal doeltreffender zijn. Bij taakgerichte kaders is er sprake van een concreetheid in de bepalingen die dichter bij de praktijk staan.

AEF concludeert dat bovenstaande genoemde knelpunten van het huidige stelsel niet direct leiden tot grote problemen in de praktijk, doordat veel wordt geregeld via effectieve samenwerking, werkafspraken, onderlinge relaties en slim handelen van vakkundige mensen.

Op basis van deze hoofdconclusies hebben wij enkele basisprincipes geformuleerd waaraan het stelsel van kaders van organisaties op afstand in de toekomst zou moeten voldoen. Deze basisprincipes of elementen zijn:

1. Het stelsel moet ingericht worden op basis van een *eensluidende visie* over op afstand plaatsen van publieke taken.
2. Het stelsel van kaders dient *samenhangend en volledig* te zijn.
3. Het stelsel van kaders dient *herkenbaar, eenduidig en geharmoniseerd* te zijn.
4. Er dient een herbalancering van (*publieke*) waarden binnen de kaders plaats te vinden.

Onze referentie
2022-0000217809

Datum
21 april 2022

Ad 1) Eensluidende visie

Wij onderstrepen de noodzaak om te komen tot een eensluidende en gedragen visie over de noodzakelijkheid en wenselijkheid van het op afstand plaatsen van publieke taken, die past in het huidige tijdsgewricht. Wij vinden de spiegel die AEF voorhoudt met betrekking tot de andere organisatieprincipes zoals taakgericht denken – dus uitgaan van de taak en bijv. niet de juridische vorm – zeer waardevol. Voor het formuleren van een dergelijke visie onderzoeken we of nieuwe organisatieprincipes zoals taakgericht denken inderdaad hiervoor als basis kan dienen.

Ad 2) Samenhangend en volledig stelsel

Het huidige stelsel van kaders is niet gebaseerd op een samenhangend ontwerp. Het streven is om de “witte vlekken” waarover AEF spreekt, alsmede de tegenstrijdige kaders en overlap tussen bepaalde kaders op te lossen. Tevens zou de reikwijdte en daarmee de toepasbaarheid van de kaders dienen te worden geoptimaliseerd.

Ad 3) Eenduidig, geharmoniseerd stelsel

Het huidige stelsel van kaders van organisaties op afstand is niet eenduidig of geharmoniseerd. Het streven is de samenhang in kaders te creëren door volledigheid te betrachten ten aanzien van onderwerpen in de kaders, alsmede dezelfde onderwerpen terug te laten komen in de diverse kaders. Voorbeelden van onderwerpen zijn definitiebepalingen, reikwijdtebepalingen, ministeriële verantwoordelijkheid, besturing (governance), financiering, verantwoording en onafhankelijkheid. Dit bevordert de herkenbaarheid en daarmee de toepassing van de kaders. Binnen de behoefte aan harmonisatie dient er ruimte te worden gecreëerd of behouden voor differentiatie. De invulling van de diverse onderwerpen is afhankelijk van de taak van de organisatie en verschilt per taakorganisatie en behoefte van de organisatie.

Ad 4) Herbalancering publieke waarden

In het huidige stelsel van kaders is veel aandacht voor de waarden, zoals doelmatigheid, rechtmatigheid en doeltreffendheid. Dit zijn echter niet de enige publieke waarden die wij potentieel van belang achten. We streven naar een herbalancering en bredere invulling van publieke waarden waarbij ook aandacht is voor andere publieke waarden, zoals maatwerk, responsiviteit, snelheid, onafhankelijkheid etc. Kaders zouden hierin handvatten moeten bevatten c.q. meer richtinggevend moeten zijn.

Met de herziening van de Regeling agentschappen, een Wet op de rijksinspecties en 5.1.2.1 + 5.2.1 willen we graag aansluiten bij bovenstaande basisprincipes.

Strategie

Na verzending van de kabinetsreactie zetten wij vervolgstappen om te komen tot een breed gedragen visie op het stelsel van kaders van organisaties op afstand.

Onze referentie
2022-0000217809

Datum
21 april 2022

Uitvoering

Uitvoeringsorganisaties en andere organisaties die betrokken zijn bij de toepassing van de kaders, zijn volledig betrokken bij het proces van totstandkoming van de kabinetsreactie Brede Evaluatie. Tevens wordt uitvoering betrokken bij de totstandkoming van de visie.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2022-0000277233

Datum
19 mei 2022

Opgesteld door
5.1.2.e, Ambtenaar &
Organisatie
T 06.5.1.2.e

Samengewerkt met
CZW/5.1.2.e

Bijlage(n)
1

Aan
Van

Minister BZK
dgDOO

nota

Nota bij Startnotitie wet op de rijksinspecties

Aanleiding

In uw PO van 25 april jl. met de dgDOO is gesproken over enige keuzes bij het opstellen van een wet op de rijksinspecties. De bijgevoegde startnotitie vormt het vertrekpunt voor het daadwerkelijk opstellen van het wetsvoorstel.

Geadviseerd besluit

Instemmen met de aanpak en planning zoals opgenomen in bijgevoegde startnotitie.

Kern

In het PO van 25 april jl. zijn de volgende richtinggevende keuzes bepaald voor dit wetsvoorstel:

1. Uitgangspunt is een codificatie van de huidige Aanwijzingen inzake de rijksinspecties (hierna: de Aanwijzingen).
2. Daaraan worden toegevoegd: bepalingen over het werkprogramma, de financiering en de communicatie tussen de inspectie en de Staten-Generaal.
3. De reikwijdte van de wet is, in lijn met punt 1, de rijksinspecties waarop de Aanwijzingen nu worden toegepast en – conform die Aanwijzingen – alleen voor wat betreft hun toezichthoudende taken.

Ten aanzien van punt 3 heeft u in het PO aangegeven graag nog wat meer informatie te krijgen. Deze treft u hieronder aan onder het kopje 'Toelichting'.

Op 17 mei heeft de TK naar aanleiding van de instelling van Inspectie Belastingen, Toeslagen en Douane bij het ministerie van Financiën drie moties aangenomen die raken aan het wetsvoorstel.¹ In de kabinetsreactie op de brede evaluatie van organisatiekaders voor rijksorganisaties op afstand kan worden aangegeven dat u deze drie moties betreft bij de voorbereiding van het wetsvoorstel.

Kort samengevat verzoeken deze moties om:

- een inspecteur-generaal vrij te stellen van de benodigde toestemming van een bewindspersoon om een uitnodiging van een Kamercommissie te accepteren;
- te bezien of het mogelijk gemaakt kan worden om rijksinspecties met een stevige controlerende rol richting het eigen ministerie de autonome bevoegdheid te geven hun rapporten uit eigen naam naar de Kamer te sturen, binnen de ministeriële verantwoordelijkheid;

¹ Kamerstukken II 2021/22, 31066, nrs. 1009, 1013 en 1014.

- vooruitlopend op de invoering van de Wet op de rijksinspecties aan de Kamer voor te leggen hoe het kabinet voornemens is de formeel onafhankelijke positie van de IBTD spoedig wettelijk te verankeren.

Onze referentie
2022-0000277233

Datum
19 mei 2022

Toelichting

In het coalitieakkoord wordt gesproken over een "wet op de rijksinspecties". Het begrip "rijksinspectie" is niet eenduidig vastgelegd. De definitie in de Aanwijzingen luidt 'dienst die ressorteert onder een minister en die bij of krachtens de wet is belast met het toezicht op de uitvoering of naleving van wetten'. De toelichting bij de Aanwijzingen geeft vervolgens een lijstje met organisaties die onder het bereik van deze aanwijzingen vallen. Later is bij instelling van enkele nieuwe inspecties expliciet verklaard dat daarop ook de Aanwijzingen zouden worden toegepast. Zij vormen in de praktijk de organisaties waarop de Aanwijzingen worden toegepast. Er zijn echter meer diensten of dienstonderdelen belast met toezicht op uitvoering of naleving van wetten, zoals WNT-toezichthouders, onderdeel van BZK/DGDOO/A&O. Op hen worden de Aanwijzingen nu niet toegepast.

De rijksinspecties die voor hun toezichttaak thans onder de Aanwijzingen vallen zijn:

1. Agentschap Telecom – EZK
2. Inspectie belastingen, toeslagen en douane – FIN
3. Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd – VWS
4. Inspectie Leefomgeving en Transport – IenW
5. Inspectie van het Onderwijs – OCW
6. Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed – OCW
7. Nederlandse Arbeidsinspectie – SZW
8. Inspectie Veiligheid Defensie – DEF
9. Inspectie Justitie en Veiligheid – JenV
10. Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit – LNV
11. Staatstoezicht op de Mijnen – EZK

Om relatief snel tot wetgeving te kunnen komen, is het gewenst om het huidige bereik van de Aanwijzingen aan te houden. Over de toepassing van de Aanwijzingen is voor deze groep geen discussie. Dat betekent dat de interdepartementale afstemming zich kan richten op de aanvullende bepalingen. Verruiming naar andere diensten of dienstonderdelen betekent dat de relatie die zij hebben met (de rest van) het ministerie ter discussie komt te staan en rijst de vraag in hoeverre hetgeen nu al in de huidige Aanwijzingen is vastgelegd op hen van toepassing zou moeten zijn. Dit kan vertragend werken, terwijl snelheid geboden is om op dit dossier het initiatief te behouden.

Wat eveneens nu buiten de Aanwijzingen valt, en vooralsnog ook buiten de reikwijdte van de voorgestelde wet, zijn de markttoezichthouders. Dit betreft toezichthouders op markten waarbij de overheid één van de spelers op de markt is. Om die reden zijn – op basis van Europese regelgeving – deze toezichthouders vormgegeven als zbo. Daarbij is geredeneerd dat de vormgeving als zbo voldoende borging biedt voor de onafhankelijkheid van hun toezicht. Zij vallen immers slechts zeer beperkt onder de ministeriële verantwoordelijkheid.

5.1.2.1 + 5.2.1

5.1.2.1 + 5.2.1

Onze referentie
2022-0000277233

Datum
19 mei 2022

Communicatie

Op 23 mei is in uw PO met de dgDOO gesproken over de kabinetsreactie op de brede evaluatie van organisatiekaders voor rijksorganisaties op afstand. Deze kabinetsreactie, waarin u ook de contouren van de wet op de rijksinspecties schetst, wordt na de zomer – via het SGO en de MR – aan de TK aangeboden, terwijl deze was toegezegd voor het zomerreces.

Het lijkt ons wenselijk een puur procesmatig uitstelbriefje vóór het zomerreces aan de TK te zenden en daarin op te merken dat ondertussen wel wordt doorgewerkt aan het wetsvoorstel. U ontvangt komende maand daarvoor een voorstel.

5.1.2.1 + 5.2.1

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Startnotitie Wet op de rijksinspecties	
2	Motie Eerdmans	IG vrijstellen toestemming
3	Motie Romke de Jong	Bevoegdheid rapporten uit eigen naam
4	Motie Van der Lee	Wettelijke verankering onafhankelijkheid IBTD

Aan
VanMinister van BZK
dgOO

nota

annotatie gesprek Minister BZK met voorzitter
Inspectieraad**TEN BEHOEVE VAN
GESPREK OP****Nota actief openbaar**
Nee**Onze referentie**
2022-0000110575**Datum**
31 maart 2022**Opgesteld door**
5.1.2.e, Ambtenaar &
Organisatie
T 065.1.2.e**Samengewerkt met****Bijlage(n)**
1**Aanleiding**

U heeft op 4 april a.s. een gesprek met de voorzitter van de Inspectieraad, de heer 5.1.2.e (5.1.2.e). Bij dit gesprek sluiten aan 5.1.2.e, (BZK/A&O, manager Organisatiebeleid) en 5.1.2.e (algemeen secretaris Inspectieraad/ Hoofd bureau Inspectieraad). Hoofdthema is een Wet op de rijksinspecties. 5.1.2.1 + 5.4a.2

Geadviseerd besluit

Kennisnemen van onderstaande informatie.

Kern

Het gesprek zal draaien om de tekst in het coalitieakkoord over een **Wet op de rijksinspecties**. In het verlengde daarvan kunnen de bestuurscultuur en de driehoek beleid, uitvoering en toezicht aan de orde komen.

Inhoud

- Wat zijn de **belangrijkste argumenten** in de discussie over de vraag of inspecties onderdeel van een ministerie moeten blijven of los moeten komen te staan (zie politieke context)?
- Welk effect** mogen we verwachten van een wet, als deze hoofdzakelijk een wettelijke codificatie is van de huidige principes in de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties en eventueel een paar 'extra's' op bijvoorbeeld het gebied van financiering en governance?
- Welke andere acties** kunnen (op korte termijn) bijdragen aan de gewenste (beeldvorming over de) onafhankelijkheid van inspecties?
- Hoe kunnen **inspecties bijdragen aan gemeenschappelijke opgaven** en de discussies over de bestuurscultuur, ook in het licht van de gewenste betere samenwerking in de driehoek beleid, uitvoering en toezicht?

Proces

- Als het gaat om betrokkenheid van de inspecties bij het wetgevingsproces dan is het goed te benadrukken dat de lijnen kort zullen zijn, maar dat u ook hecht aan betrokkenheid en inbreng van de ministeries, zowel eigenaars- als

beleids-kant en eventueel uitvoering. Deze partijen zijn nu nog duidelijk minder betrokken bij dit onderwerp. De wetgeving moet een product zijn van de gehele governance-driehoek. Dat is ook een belangrijke waarborg voor de kwaliteit, uitvoerbaarheid en t.z.t. ook de implementatie. **Hoe kunnen we dat proces goed inrichten?**

Onze referentie
2022-0000110575

Datum
7 maart 2022

- f) Wat kunnen we op korte termijn doen
De gemiddelde doorlooptijd van een wetgevingstraject is toch vele jaren. De vraag is: wat doen we in de tussentijd, **wat kunnen we nu al doen**; heeft 5.1.2.e hier ideeën over?

Toelichting

Wat vooraf ging

Staatssecretaris Knops heeft begin vorig jaar aan TK toegezegd verkennende gesprekken te voeren over de governance en de financiering van inspecties. Dit n.a.v. de problematiek die werd beschreven in de brieven van de Inspectieraad. Bureau Inspectieraad was toen al bezig met een rondje langs inspecties. Vanuit A&O/O is samen met Fin een rondje langs departementen gemaakt met het idee de uitkomst van die twee rondjes bij elkaar te brengen. Dat is niet gelukt, want bureau Inspectieraad had een eigen tempo en een eigen doel, nl. de Handreiking Principes en Uitgangspunten Governance Rijksinspecties (op 9 februari besproken in SGO, opgenomen als bijlage 3). Het rondje langs de departementen leverde overigens het beeld op dat er soms verschil van inzicht, interpretatie of beleving is tussen ministerie en inspectie, maar dat de ministeries menen dat dit meestal met goede gesprekken over de onderlinge (werk)verhoudingen valt op te lossen. Dus beelden over de problematiek verschillen nogal.

Politieke context

In het coalitieakkoord staat:

"We zorgen voor een betere borging van de onafhankelijkheid van inspecties. Het kabinet zal daartoe een voorstel uitwerken voor een Wet op de rijksinspecties."

Deze passage is ongetwijfeld geïnspireerd op het CDA-verkiezingsprogramma:

"Wij gaan de onafhankelijke positie van rijksinspecties wettelijk vastleggen en van een eigen begrotingsartikel voorzien. De Kamer krijgt het recht om rijksinspecteurs te horen. Voor onderzoeken die het kabinet zelf instelt komt er een wettelijke basis om de onafhankelijkheid te waarborgen en de inzage van stukken of het horen van onderzoekers door het parlement te regelen."

Wat opvalt is dat hier in een adem wordt gesproken over "onderzoeken die het kabinet zelf instelt". Hier worden de onderzoeks- en ad hoc commissies bedoeld (zoals bijv. de Commissie Uitvoering Toeslagen ('commissie-Donner')). Dat is dus een bredere benadering dan alleen de rijksinspecties.

De heer Omtzigt heeft in een opiniestuk in de Volkskrant van vrijdag 5 februari jl. aangegeven dat inspecties buiten de ministeries zouden moeten worden geplaatst

en dat hij werkt aan een initiatiefnota (Bijlage 2: Opiniestuk). Naar verluidt heeft hij daarvoor twee stagiaires in dienst genomen, dus dat kan snel gaan.

Wat zijn we van plan

Onze referentie
2022-0000110575

Datum
7 maart 2022

Voor de zomer komt BZK met een kabinetsreactie op de eindrapportage van AEF over de brede evaluatie naar organisatiekaders voor rijksorganisaties op afstand (waaronder ook rijksinspecties). Daarin zullen we ook aandacht geven aan de relatie met het debat over de ministeriële verantwoordelijkheid.

Voor we een wet kunnen maken zullen we eerst de hoofdlijnen moeten bepalen. Naast de hierboven genoemde punten a) en b) gaat het om de reikwijdte van de wet: richt deze zich op de toezichtstaak of op de hele organisatie waar de toezichtstaak belegd is (en is er dus ook effect op de andere taken van die organisatie). En gaat het dan alleen om die toezichtstaken die nu onder de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties vallen, of moet het breder getrokken worden, zoals in het CDA-verkiezingsprogramma en het opiniestuk van de heer Omtzigt? Met eventueel daarbinnen differentiatie naar het subject van toezicht (burger/bedrijf, semipublieke sector of rijksoverheid)?

De aangekondigde initiatiefnota van de heer Omtzigt kan voor **5.1.2.e** aanleiding zijn aan te dringen op tempo, om zo het initiatief bij het kabinet te houden die – naar hij zal verwachten – de insteek van de Inspectieraad steunt dat inspecties wel onderdeel van het ministerie moeten blijven.

Positionering Inspectieraad en rol binnen WaU

Van 1 maart 2007 tot en met 31 december 2010 was de Inspectieraad een interdepartementale commissie. Daarna heeft men de samenwerking voortgezet als een *informeel* samenwerkingsverband. Dit betekent dat u geen ministeriële verantwoordelijkheid draagt voor hetgeen de inspectieraad (bij monde van zijn voorzitter) inbrengt in het publieke debat. Deze verantwoordelijkheid berust bij de 'eigen' bewindspersoon.

De voorzitter van de Inspectieraad neemt deel aan de Ambtelijke Commissie Uitvoering (ACU), maar waakt ervoor toezicht als vanzelfsprekend gelijk te stellen met uitvoering.

Overigens heeft **5.1.2.e** op 28 maart jl. aangekondigd na 11 jaar voorzitterschap het stokje per 1 juni 2022 over te dragen aan de Inspecteur-Generaal van de Inspectie van het Onderwijs, Alida Oppers.

Bevindingen brede evaluatie t.a.v. Aanwijzingen inzake de rijksinspecties

- De Aanwijzingen zelf staan niet ter discussie, wel gaan er stemmen op om deze 'spelregels' in een wet te verankeren.
- De set spelregels én het gedrag daaromheen kan mogelijk worden aangescherpt/verbeterd op bijv de punten:
  - Governancemodel;
  - Financiering;
  - Werkafspraken (bijvoorbeeld m.b.t. Wob-verzoeken);
  - Transparantie van de verhouding tussen minister en inspectie;
  - Publieke verantwoording.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden*Motivering*

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Onze referentie
2022-0000110575

Datum
7 maart 2022

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Brief voorzitter Inspectieraad	
2	Opiniestuk de heer Omtzigt	
3	Handreiking Enkele centrale principes en uitgangspunten voor samenwerkingsafspraken tussen rijksinspecties en ministeries	

Aan
VanMinister van BZK
dgDOO

nota

Oplegnota TK-brief voortgangsbericht rijksinspecties en
brede evaluatie**TER BESLUITVORMING****Nota actief openbaar**
Nee**Onze referentie**
2022-0000343364**Datum**
22 juni 2022**Opgesteld door**
5.1.2.e, A&O
T 065.1.2.e**Samengewerkt met**
-**Bijlage(n)**
7**Aanleiding**

Op 3 februari 2021 zond de staatssecretaris van BZK een brief aan de TK met zijn appreciatie van de aanbevelingen van de inspectieraad. Hij kondigde daarbij verkennende gesprekken aan over de governance en financiering van inspecties. De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken verzocht in reactie op deze brief om een voortgangsbericht voorafgaand aan het toen nog te plannen commissiedebat functioneren rijksdienst. Dat debat is gepland op 14 september a.s.

Geadviseerd besluit

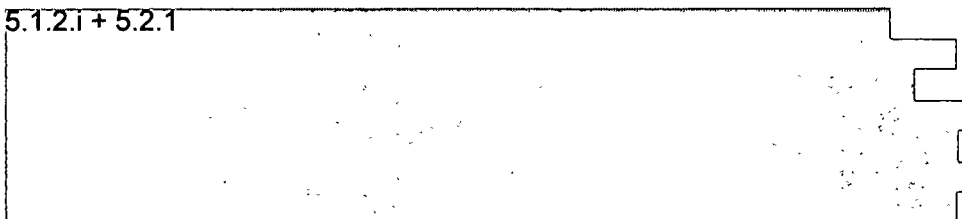
- Kennisnemen van onze appreciatie van de brief van de inspectieraad van 22 juni jl.
- Akkoord gaan met verzending aan de Tweede Kamer van bijgevoegde brief (bijlage 1) inclusief een afschrift van de brief van de inspectieraad aan u (bijlage 2) als bijlage bij uw brief aan de Tweede Kamer.

Kern

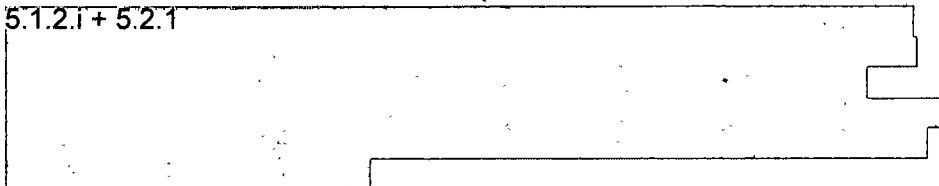
- Met bijgevoegde brief informeert u de Kamer over de verkennende gesprekken.
- Daarnaast zendt u een afschrift van de meest recente brief van de inspectieraad aan u, over de visie van de inspecties op de Wet op de rijksinspecties.
- U maakt van de gelegenheid gebruik om de Kamer te melden dat u niet voor het zomerreces, maar zo spoedig mogelijk erna de kabinetsreactie op de brede evaluatie van organisatiekaders voor organisaties op afstand met de Kamer deelt.

Toelichting*Voortgangsbericht*

5.1.2.i + 5.2.1

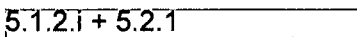
5.1.2.i + 5.2.1

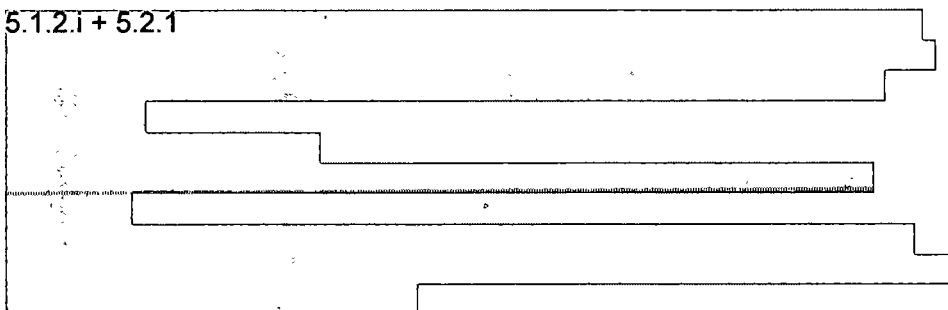
Onze referentie
2022-0000343364

Datum
22 juni 2022

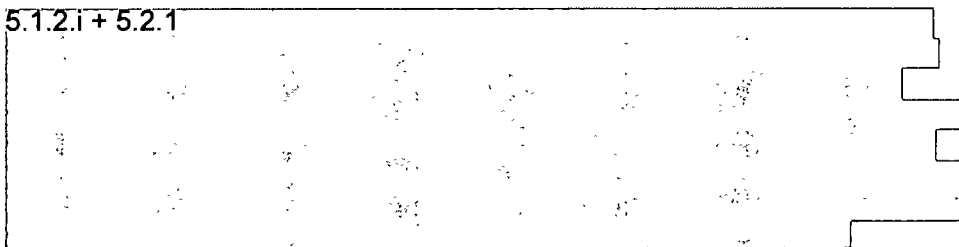
5.1.2.i + 5.2.1

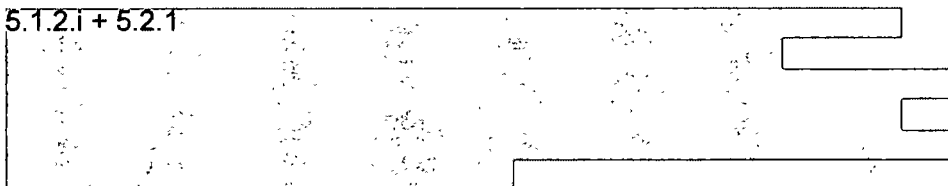
5.1.2.i + 5.2.1

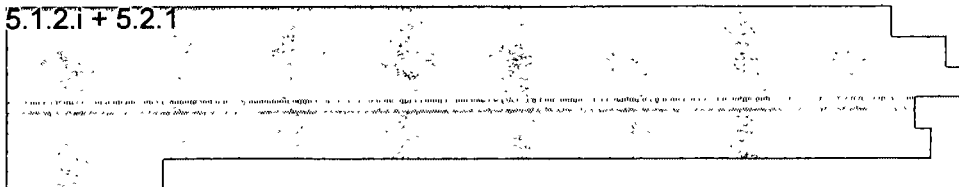
5.1.2.i + 5.2.1

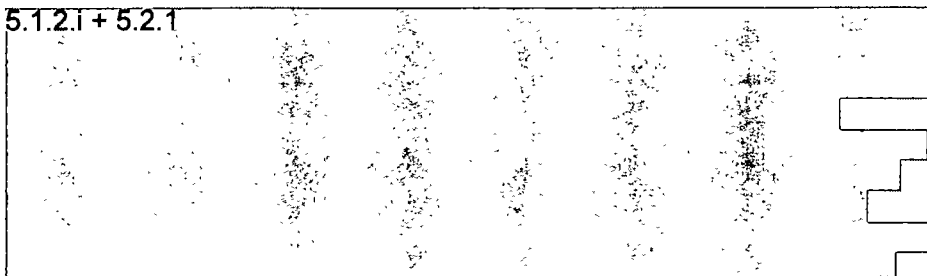
5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.1 + 5.2.1

Onze referentie
2022-0000343364

Datum
22 juni 2022

Uitstelbrief kabinetsreactie brede evaluatie

5.1.2.1 + 5.2.1

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	TK-brief	Brief als antwoord op verzoek van vc BiZa om een voortgangsrapportage
2	bijlage bij TK-brief	Afschrift van brief inspectieraad aan u met visie op wet
3	Ciebrief stas BZK – aanbevelingen Inspectieraad	Verzoek van vc BiZa om een voortgangsrapportage n.a.v. de brief van de S BZK van 3 februari 2021
4	Handreiking principes en uitgangspunten governance rijksinspecties	Door inspectieraad opgestelde handreiking bij het opstellen van werkafspraken tussen ministerie en inspectie
5	Motie Eerdmans	Betreft contact tussen IG en TK
6	Motie Romke de Jong	Betreft verzenden rapporten aan TK
7	Motie Van der Lee	Betreft wettelijke verankering onafhankelijkheid IBTD

TEN BEHOEVE VAN
GESPREK OP 2 NOVEMBER
2022

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2022-0000591855

Datum
31 oktober 2022

Opgesteld door
5.1.2.e Ambtenaar
& Organisatie/
Organisatiebeleid
T 06 5.1.2.e

Samengewerkt met

Bijlage(n)
5

Aan
Van

Minister van BZK
DGDOO

nota

Vorbereiding gesprek met prof. Mr. Pieter van
Vollenhoven inzake onafhankelijkheid toezicht

Aanleiding

Op woensdag 2 november van 16:00 – 17:00 uur heeft u een gesprek met 5.1.2.e
5.1.2.e en de heer 5.1.2.e (5.1.2.e
en 5.1.2.e) inzake onafhankelijk toezicht.

Geadviseerd besluit

Kennisnemen van onderstaande informatie en een luisterend oor hebben voor de
standpunten van de heer van Vollenhoven en de heer van den Bos.

Kern

Op verzoek van de heer 5.1.2.e en de heer 5.1.2.e is een gesprek
met u ingeboekt inzake onafhankelijk toezicht en in het bijzonder over de
wettelijke beginselen voor onafhankelijk toezicht (Bijlage 2).

De heer van Vollenhoven is voorstander van volstrekt onafhankelijk toezicht
zonder hiërarchische ondergeschikte positie ten opzichte van de minister, kortom
het plaatsen van toezicht buiten de ministeriële verantwoordelijkheid.

Toelichting

Voorgeschiedenis

Op 1 juli 2020 heeft 5.1.2.e als 5.1.2.e
zich gewend tot de vaste kamer
commissie BZK met zijn notitie "Naar Onafhankelijk Toezicht" (bijlage 3). Op
deze brief is destijds niet inhoudelijk geantwoord. De voormalig staatssecretaris
van BZK (Knops) heeft destijds aangegeven het niet opportuun te vinden om op
de bevindingen van de evaluatie van de Aanwijzingen inzake rijksinspecties
vooruit te lopen. De resultaten van deze brede evaluatie zijn op 9 december 2021
aan de Tweede Kamer aangeboden.

In de daaropvolgende kabinetsreactie op de brede evaluatie van de
organisatiekaders heeft u namens het kabinet aangekondigd dat er een voorstel
voor een wet op de rijksinspecties zal worden uitgewerkt. In het Coalitieakkoord
was al opgenomen, dat het kabinet meent dat de onafhankelijkheid van inspecties
beter kan worden geborgd, zonder overigens de ministeriële verantwoordelijkheid
voor de rijksinspecties los te laten.

Kabinetsreactie brede evaluatie - Toelichting bij brief (bijlage 4):

"Bij het uitwerken van het voorstel voor een wet hanteert het kabinet als uitgangspunt dat de wet zich richt op de verhouding tussen minister en inspectie en de transparantie daarover als het gaat om de toezichtstaken van de organisaties waarop nu de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties worden toegepast. Daarbij wordt gedacht aan een codificatie van de huidige Aanwijzingen inzake de rijksinspecties aangevuld met bepalingen over het werkprogramma, de financiering en het contact tussen inspectie en parlement. Op deze manier wil het kabinet de onafhankelijke uitoefening van de toezichtstaak van inspecties beter borgen. Bij dit alles dient bedacht te worden dat onafhankelijkheid in de praktijk pas echt ontstaat. Houding en gedrag en reflectie daarop zijn van groot belang".

Onze referentie
2022-0000591855

Datum
31 oktober 2022

Huidige stand van zaken

Ondanks dat de algemene visie nog moet worden uitgewerkt, is het kabinet gestart met de voorbereidingen voor de Wet op de Rijksinspecties. De uitwerking vindt plaats in lijn met het gedachtegoed van de brede evaluatie. In dit kader wordt regelmatig afgestemd met, onder andere, Bureau Inspectieraad, de afzonderlijke rijksinspecties en de ministeries.

Na ontvangst van de initiatiefnota van het lid Omtzigt is door u de aandacht verlegd naar het schrijven van een kabinetsreactie op de initiatiefnota van de heer Omtzigt. In de kabinetsreactie wordt inhoudelijk (op hoofdlijnen) ingegaan op de voorstellen in de initiatiefnota. Tevens worden de hoofdlijnen van het aankomend wetsvoorstel geschetst.

Bij het opstellen van de kabinetsreactie is de inbreng gevraagd van alle betrokken departementen, rijksinspecties en het Bureau Inspectieraad. Momenteel is een tweede conceptversie gereed (bijlage 5). Deze versie is in nauwe samenwerking met bureau Inspectieraad tot stand gekomen. Dit heeft geleid tot aanvulling, wijziging en aanscherping in de kabinetsreactie ter versterking van de waarborgen voor onafhankelijkheid van het toezicht.

De tweede (en laatste) schriftelijke ronde gericht op de totstandkoming van de kabinetsreactie wordt op 3 november afgesloten met enkele afstemmingsbijeenkomsten met eerdergenoemde stakeholders.

Vervolgens zal volgens planning de aangepaste versie van de kabinetsreactie aan u worden voorgelegd, ter bespreking in uw PO met DGDOO op 14 november a.s.

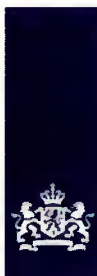
De meer definitieve conceptversie van de kabinetsreactie wordt via de CBJ en SGO aan de Ministerraad voorgelegd. Planning is om de Kabinetsreactie medio december aan de TK te zenden.

Onze referentie
2022-0000591855

Datum
31 oktober 2022

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Brief van de heer P. van Vollenhoven over onafhankelijk toezicht	17 augustus 2022
2	Beginnelsen van onafhankelijk toezicht van de heer P. van Vollenhoven	The Hague center for strategic studies – 23 november 2021
3	Notitie naar onafhankelijk toezicht van de heer P. van Vollenhoven	1 juli 2020
4	Kabinetsreactie Brede evaluatie van de kaders van organisaties op afstand – Bijlage bij Brief	9 september 2022
5	Concept Kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt versie 0.2	

Aan
Van

Minister van BZK
dgDOO

nota

Concept kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt inzake
onafhankelijkheid rijksinspecties

TER INFORMATIE

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2022-0000633872

Datum
28 november 2022

Opgesteld door
5.1.2.e en
5.1.2.e ,
Ambtenaar & Organisatie /
Organisatiebeleid
T 06 5.1.2.e

Samengewerkt met
CZW

Bijlage(n)
2

Aanleiding

Toezegging aanbidding kabinetsreactie op initiatiefnota Omtzigt inzake Wet op de rijksinspecties aan de Kamer voor het kerstreces 2022.

Geadviseerd besluit

1. Graag instemmen met het definitieve concept kabinetsreactie (bijlage 1) en
2. doorgeleiding daarvan naar de Ministerraad van 16 december 2022, na behandeling in CBJ en SGO op respectievelijk 6 en 7 december.

Kern

Graag leggen wij de definitieve (vierde) versie van de kabinetsreactie op de initiatiefnota Omtzigt aan u voor. In het overleg met u op 17 november jl. hebben wij de voorgaande (derde) versie van de kabinetsreactie met u besproken. Naar aanleiding daarvan hebben wij de besproken inhoudelijke aanpassingen (geel gearceerd) aangebracht. Ook uw schriftelijke vragen op opmerkingen (beantwoord in onze notitie van 17 november) is in de voorliggende kabinetsreactie verwerkt. Tenslotte zijn enkele kleine redactionele verbeteringen doorgevoerd.

Toelichting

In de schriftelijke beantwoording van één van de vragen tijdens de begrotingsbehandeling heeft u aangekondigd voor het kerstreces een reactie van u namens het kabinet (bijlage 1) op de initiatiefnota Omtzigt (bijlage 2) aan te kunnen bieden. In uw brief aan de Tweede Kamer van 9 september heeft u aangekondigd parallel aan de kabinetsreactie op de initiatiefnota Omtzigt een wetsvoorstel voor te bereiden met de intentie dat voorstel in december 2023 aan de Raad van State aan te bieden. In de kabinetsreactie geeft u aan graag met de Kamer in gesprek te gaan over de daar levende ideeën en verwachtingen voor een wetsvoorstel voor een Wet op de rijksinspecties.

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

Onze referentie
2022-0000633872

Datum
28 november 2022

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Concept Kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt	Versie 4, d.d. 23 november 2022
2	Initiatiefnota lid Omtzigt: Voorstellen ter versterking van de onafhankelijkheid van rijksinspecties.	36 149, nr.2

TER BESLUITVORMING**Nota actief openbaar**
Nee**Onze referentie**
2023-0000112558**Datum**
15 december 2022**Opgesteld door**
5.1.2.e en
5.1.2.e
Ambtenaar & Organisatie
/ Organisatiebeleid
T 06 5.1.2.e**Samengewerkt met**
CZW**Bijlage(n)**
4Aan
VanMinister van BZK
dgDOO

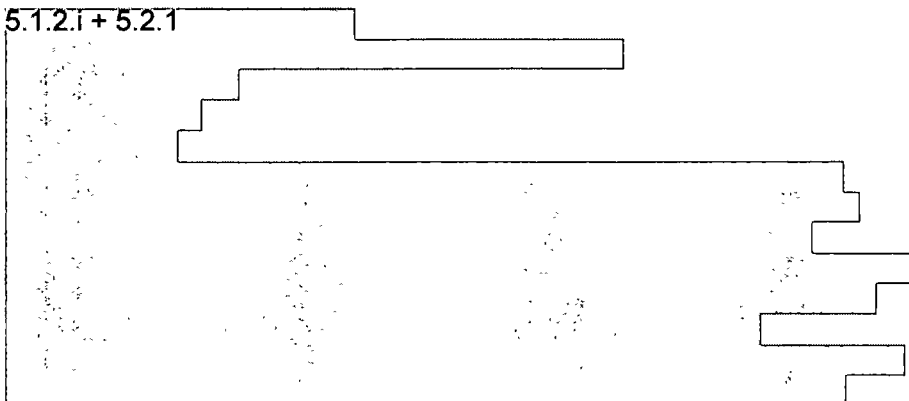
nota

Aanbieding kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt aan
RBJ/MR**Aanleiding**Bespreking in CBJ en SGO van de concept kabinetsreactie op initiatiefnota
Omtzigt inzake rijksinspecties.**Geadviseerd besluit**Laten agenderen van de concept kabinetsreactie voor bespreking in de eerst
mogelijke RBJ en doorgeleiding naar de daaropvolgende Ministerraad.**Kern**

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

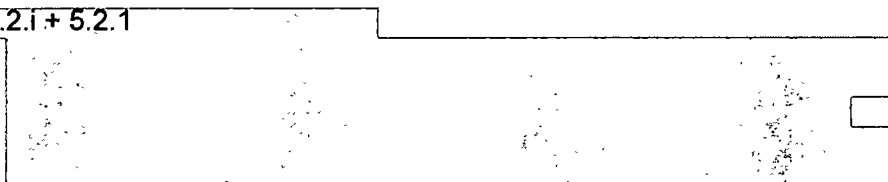
5.1.2.1 + 5.2.1

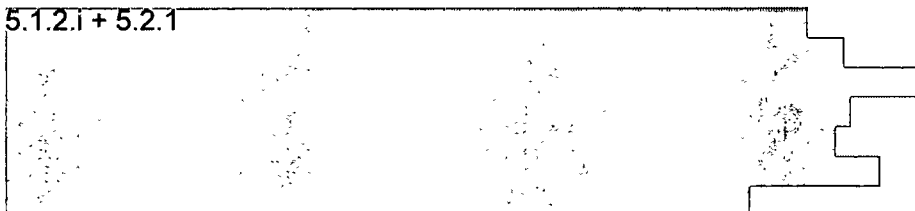
Onze referentie
2023-0000112558

Datum
15 december 2022

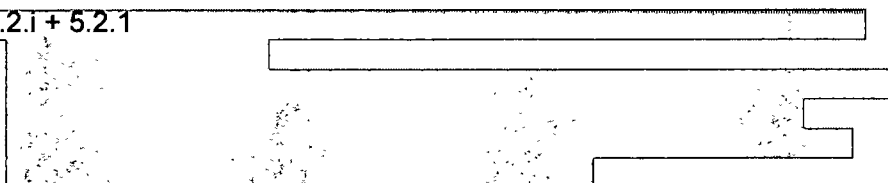
5.1.2.1 + 5.2.1

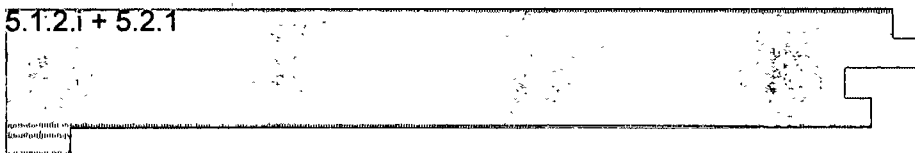
5.1.2.1 + 5.2.1

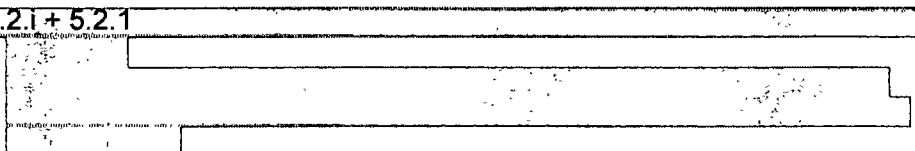
5.1.2.1 + 5.2.1

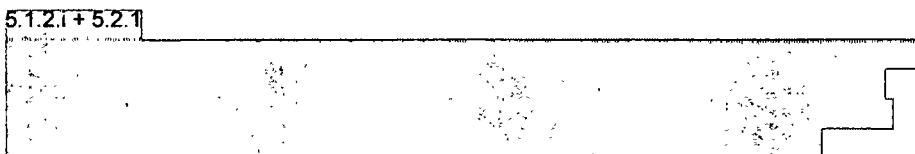
5.1.2.1 + 5.2.1

5.1.2.1 + 5.2.1

5.1.2.1 + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

Onze referentie
2023-0000112558

5.1.2.i + 5.2.1

Datum
15 december 2022

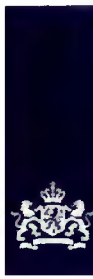
5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Aanbiedingsformulier RBJ	AZ kijkt of dit in januari kan.
2	Twopager bij kabinetsreactie t.b.v. RBJ	Aangepast na SGO
3	Concept Kabinetsreactie v. 0.5	Aangepast na SGO
4	Initiatiefnota lid Omtzigt: Voorstellen ter versterking van de onafhankelijkheid van rijksinspecties.	36 149, nr.2

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan
Van

Minister van BZK
dgDOO

nota

OPLEGNOTA uitstelbrief Tweede Kamer kabinetsreactie
initiatiefnota lid Omtzigt inzake rijksinspecties

TER INFORMATIE

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2023-0000052058

Datum
24 januari 2023

Opgesteld door
5.1.2.e, Ambtenaar
& Organisatie /
Organisatiebeleid
T 06-5.1.2.e

Samengewerkt met
CZW

Bijlage(n)
1

Aanleiding

Uw toezegging om de kabinetsreactie op de initiatiefnota van het lid Omtzigt inzake de onafhankelijkheid van de rijksinspecties voor het kerstreces 2022 aan de Tweede Kamer te zenden.

Geadviseerd besluit

Akkoord voor het verzenden en ondertekenen van bijgevoegde uitstelbrief naar de Tweede Kamer.

Kern

Het proces om te komen tot een gedragen kabinetsreactie vraagt meer tijd dan voorzien.

Aan
VanMinister van BZK
dgDOO

nota

OPLEGNOTA gesprek met IG's, SG's en MvBZK inzake
kabinetsreactie Initiatiefnota Omtzigt t.b.v. RBJ

Aanleiding

Aanbieding van de kabinetsreactie op de Initiatiefnota van het lid Omtzigt inzake
onafhankelijkheid rijksinspecties aan de RBJ van 7 februari.

Geadviseerd besluit

Ter kennisname.

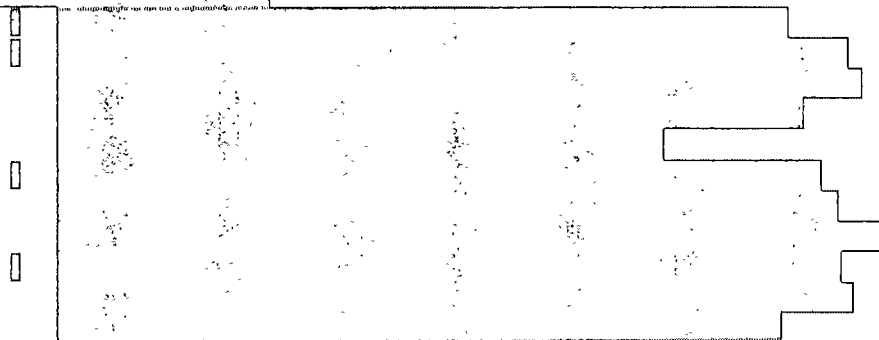
Kern

5.1.2.1 + 5.2.1

5.1.2.1 + 5.2.1

TEN BEHOEVE VAN
GESPREK OP 1 FEBRUARI
2023Nota actief openbaar
NeeOnze referentie
2023-0000059011Datum
27 januari 2023Opgesteld door
5.1.2.e en 5.1.2.e
, Ambtenaar en
Organisatie/ Organisatiebeleid
T 06 5.1.2.e / 06 5.1.2.eSamengewerkt met
CZWBijlage(n)
3

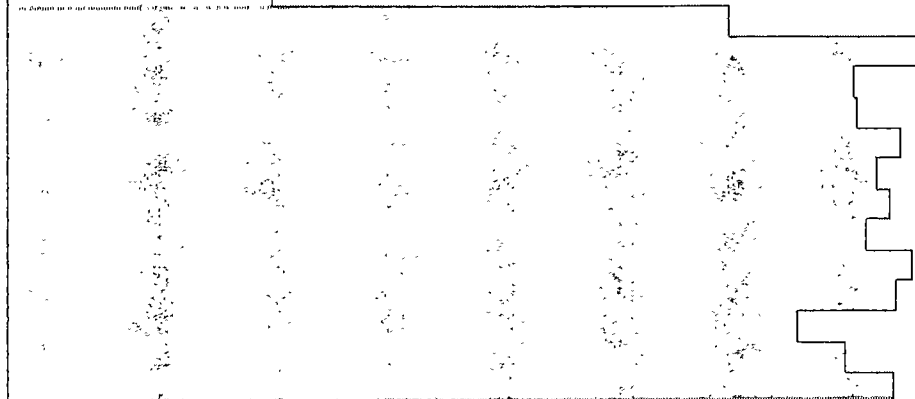
5.1.2.i + 5.2.1

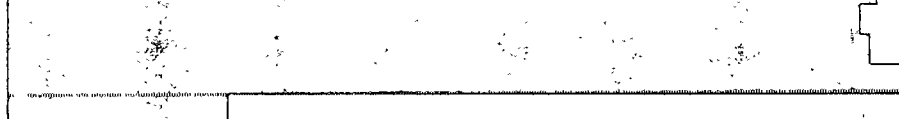
Onze referentie
2023-0000059011

Datum
27 januari 2023

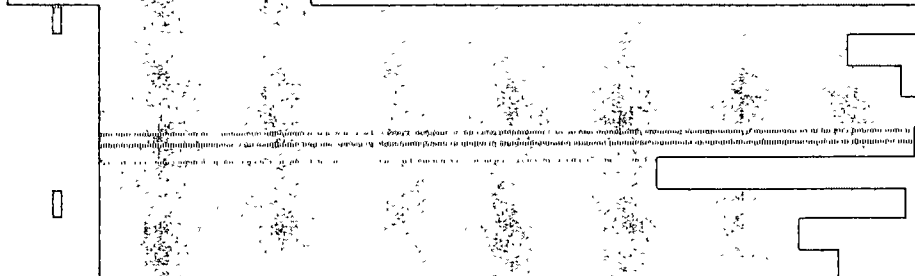
5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.1 + 5.2.1

Onze referentie
2023-0000059011

Datum
27 januari 2023

5.1.2.1 + 5.2.1

5.1.2.1 + 5.2.1

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Agenda	

5.1.2.1 + 5.2.1

2	Gespreksnotitie door Inspectieraad	Onze referentie 2023-0000059011 Datum 27 januari 2023
3	Matrix	Beschrijving van de matrix, inclusief toelichting op gevolgen voor onderzoeksbevoegdheid inspectie, werkprogramma, algemene en bijzondere aanwijzing
4	Kabinetsreactie versie 0.4	Versie waarin goedkeuring werkprogramma zoals IBTD-regeling en voorgesprek is opgenomen
5	Ongevraagd advies RvS inzake ministeriële verantwoordelijkheid	15 juni 2020

Aan
Van

Minister van BZK
wnd. dgDOO

nota

Aanbieding kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt aan
RBJ/MR

TER INFORMATIE

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2023-0000068246

Datum
1 februari 2023

Opgesteld door
5.1.2.e en 5.1.2.e
Directie
Ambtenaar en
Organisatie/Organisatiebeleid
T T 06 - 5.1.2.e / T 5.1.2.e

Samengewerkt met
CZW

Bijlage(n)
3

Aanleiding

Wijzigingen in de kabinetsreactie en de overige RBJ-stukken naar aanleiding van de bespreking hiervan in het po dgDOO met MvBZK van 23 januari jongstleden en uw overleg met een afvaardiging van SG's en IG's op 1 februari jl.

Geadviseerd besluit

Instemmen met de kabinetsreactie op initiatiefnota Omtzigt en doorgeleiding naar de RBJ en Ministerraad.

Kern

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

Toelichting

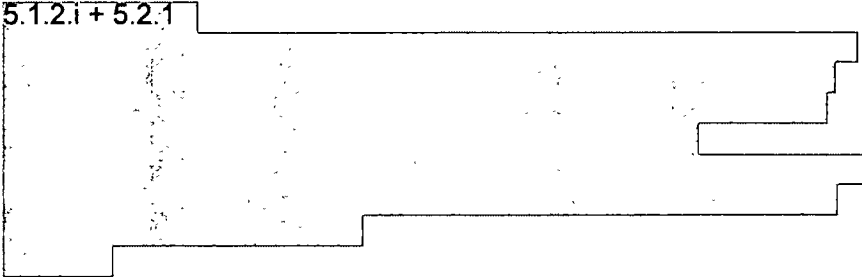
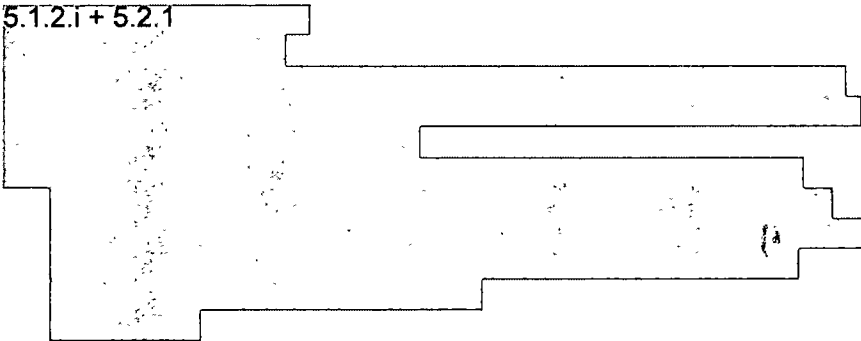

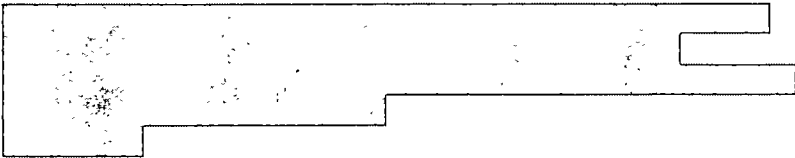
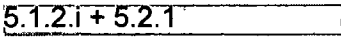
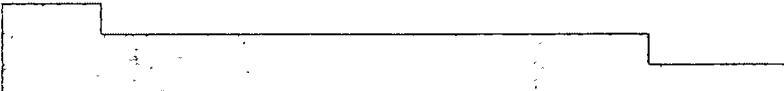
5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

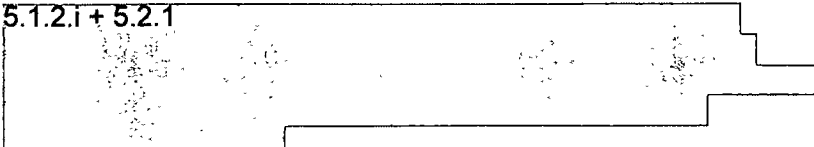
Wijzigingen kabinetsreactie v. 0.8 ten opzichte van versie 0.7:

Onze referentie
2023-0000068246

Datum
1 februari 2023

1. 5.1.2.1 + 5.2.1

2. 5.1.2.1 + 5.2.1

3. 5.1.2.1 + 5.2.1

Wijzigingen two-pager:

- 5.1.2.1 + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

Onze referentie
2023-0000068246

Datum
1 februari 2023

Vervolgproces

1. Doorgeleiding van kabinetsreactie ter behandeling in RBJ van 7 februari a.s.
2. Doorgeleiding van kabinetsreactie ter behandeling in MR van 17 februari a.s.

De uitstelbrief aan de Tweede Kamer is reeds verzonden.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Aanbiedingsformulier RBJ	RBJ op 7 februari.
2	Concept Kabinetsreactie v. 0.8	Aangepast na PO van 23 januari en gesprek van 1 februari.
3	Initiatiefnota lid Omtzigt: Voorstellen ter versterking van de onafhankelijkheid van rijksinspecties.	36 149, nr.2

Handtekening bewindspersoon

5.1.2.e

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Herziene versie

Rijksoverheid

Aanbiedingsformulier voor Ministerraad

Van 1 *

Type voorstel *

Aanbieding

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Brief aan de Tweede Kamer

Titel *

Titel en inhoud

Kabinetsreactie Initiatiefnota Omtzigt/Wet(s)voorstel op de rijksinspecties

Inhoud en doelstelling van het voorstel *

In het coalitieakkoord is aangekondigd dat het kabinet een voorstel zal uitwerken voor een Wet op de rijksinspecties met als doel te zorgen voor een betere borging van de onafhankelijkheid van inspecties. De kabinetsreactie is een reactie op de daarmee verbandhoudende initiatiefnota van het lid Omtzigt over voorstellen ter versterking van de onafhankelijkheid van rijksinspecties.

De kabinetsreactie geeft in paragraaf 2 een algemene visie van het kabinet op de organisatie van de rijksdienst en de visie op het toezicht in het bijzonder. In paragraaf 3 van de kabinetsreactie wordt ingegaan op de hoofdlijnen van het wetsvoorstel voor een Wet op de rijksinspecties en op de diverse voorstellen van het lid Omtzigt.

Tevens wordt het voorbereidingstraject van het voorstel voor een (kader)wet op de rijksinspecties geschetst. De voorbereiding van het wetsvoorstel is in volle gang. Bij deze voorbereiding wordt onder andere deze Initiatiefnota betrokken.

Voorgesteld besluit *

Het voorstel te aanvaarden en vervolgens aan de Tweede Kamer te zenden.

Datum aanbieding *

Behandeltraject

15-feb-2023

Kenmerk *

2023-0000092387

Hamerstuk *

☒ Ja ☐ Nee

Voorgaande behandeling *

☐ Ja ☒ Nee

Gevolgen en juridisch kader

- Gevolgen rijksbegroting * ☐ Ja ☒ Nee
- Gevolgen apparaatsuitgaven * ☐ Ja ☒ Nee
- Gevolgen voor regeldruk * ☐ Ja ☒ Nee
- Overeenstemming met JenV inzake wetgevingstoets en effectenanalyse * ☐ Ja ☐ Nee, met bijlage ☐ Nee, zonder bijlage ☒ N.v.t.
- Overeenstemming met JenV inzake fouten- en misbruksignalering * ☐ Ja ☐ Nee, met bijlage ☐ Nee, zonder bijlage ☒ N.v.t.
- Aan EU Notificatie voldaan * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
- Verplichting int. verdragen en/of Europese regelgeving * ☐ Ja ☒ Nee

Interdepartementale afstemming

- Overeenstemming BZK inzake beoordelingskader financiële/ bestuurlijke consequenties decentrale overheden en/of Caribisch Nederland * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
- Overeenstemming Aruba, Curaçao en Sint Maarten * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
- Ambtelijk afgestemd * ☒ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t. In CBJ, SGO (2x), RBJ.
- Overeenstemming bereikt op ambtelijk niveau * ☒ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.
- Overeenstemming bereikt met ☒ AZ ☒ BZK ☒ EZK ☒ I&W ☒ SZW ☒ VWS ☒ LNV
☒ BZ ☒ Def ☒ Fin ☒ OCW ☒ JenV ☒ BH&OS
- Omschrijving geschilpunten 5.1.2.1 en 5.2.1

Contactpersonen

	Contactpersoon 1	Contactpersoon 2
Naam *	5.1.2.e	5.1.2.e
Afdeling *	BZK/DGDOO/A&O/O	BZK/CZW
Telefoonnummer *	06 5.1.2.e	06 5.1.2.e
E-mailadres *	5.1.2.e@minbzk.nl	5.1.2.e@minbzk.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk

Kenmerk

Uw kenmerk

Bijlage(n)

17 FEB 2023

Datum

Betreft Kabinetsreactie op initiatiefnota van het lid Omtzigt over
voorstellen m.b.t. rijksinspecties

1. Inleiding

Op 7 juli 2022 verzocht u mij om een kabinetsreactie op de initiatiefnota van het lid Omtzigt over voorstellen ter versterking van de onafhankelijkheid van rijksinspecties¹. Daarbij verzocht u mij het voorbereidingstraject te schetsen van het voorstel voor een (kader)wet op de rijksinspecties. Met deze brief voldoe ik aan beide verzoeken.

Allereerst wil ik het lid Omtzigt danken voor de initiatiefnota. Deze nota zie ik vooral als een ondersteuning van het in het coalitieakkoord aangekondigde wetsvoorstel voor een Wet op de rijksinspecties. Net als de voorstellen uit de initiatiefnota, heeft het wetsvoorstel als belangrijkste doel de onafhankelijke taakuitoefening van rijksinspecties als toezichthouders te waarborgen en te bevorderen. De toezichthouders vormen de ogen en oren van politiek, beleid en uitvoering. Het is daarom van groot belang dat zij hun toezichtstaak onafhankelijk kunnen uitoefenen, zodanig dat hun bevindingen niet worden beïnvloed door politieke afwegingen of druk uit het beleid of de onder toezicht staande organisaties. Het kabinet hecht zeer veel waarde aan de borging van de onafhankelijke taakuitoefening door inspecties. Inspecties moeten zonder oneigenlijke beïnvloeding en binnen hun formele bevoegdheden de mogelijkheid hebben om onder andere op eigen initiatief onderzoeken te starten, risicobeoordelingen te maken, rapportages op te stellen, signalen naar buiten te brengen en te interveniëren. Dit komt de kwaliteit van het toezicht en het vertrouwen in de overheid ten goede. Het wetsvoorstel heeft tot doel om de onafhankelijke taakuitoefening door rijksinspecties beter te borgen.

Het wetsvoorstel bevindt zich momenteel in de voorbereidingsfase. Diverse zaken vragen nader onderzoek. Soms omdat nog niet duidelijk is wat de beste manier is om iets te regelen en soms omdat nog niet duidelijk is of een uniforme kaderregeling wel in alle gevallen even goed toepasbaar is. Er zijn immers heel wat verschillen tussen de afzonderlijke rijksinspecties, de toepasselijke wetgeving,

¹ Kamerstukken II 2021/2022, 36 149, nr. 2.

Datum

Kenmerk

andere kaders en bevoegdheden, en de omgeving waarin zij opereren. Zo zijn er rijksinspecties die een eigen wettelijke grondslag en bevoegdheden hebben en andere (nog) niet. Twee rijksinspecties zijn beheersmatig vormgegeven als agentschap². Verder houden sommige rijksinspecties toezicht op het eigen departement of daaronder ressorterende instellingen, terwijl weer andere toezicht houden op burgers en bedrijven. Al deze zaken hebben gevolgen voor de manier waarop vorm kan worden gegeven aan de verschillende onderdelen van het wetsvoorstel. De voorstellen in de initiatiefnota helpen om te komen tot een wetsvoorstel dat de onafhankelijke taakuitoefening door rijksinspecties waarborgt én dat in de praktijk werkbaar is voor alle rijksinspecties.

Voordat ik reageer op de verschillende voorstellen uit de initiatiefnota schets ik u graag eerst in paragraaf 2 van deze brief de algemene visie van het kabinet. De appreciatie van de voorstellen uit de initiatiefnota treft u aan in paragraaf 3. Bij de voorbereiding van het wetsvoorstel betrek ik graag de voorstellen en ideeën die anderen hebben geopperd of die in eerdere stukken terug te vinden zijn, zoals:

- de evaluatie van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties en de eindrapportage Brede Evaluatie³, alsmede de kabinetsreactie daarop d.d. 9 september 2022⁴;
- de initiatiefnota;
- de brieven van de Inspectieraad⁵;
- de drie moties die uw Kamer in 2022 heeft aangenomen naar aanleiding van een debat over de positionering van de Inspectie Belastingen, Toeslagen en Douane (IBTD) en die gaan over de verhouding tussen minister en inspectie in het algemeen, de wettelijke waarborging van de onafhankelijkheid van IBTD en de Regeling taakuitoefening en bevoegdheden IBTD⁶;
- diverse recente publicaties over (onafhankelijk) toezicht.⁷

Ik besluit de brief met een schets van het vervolgproces in paragraaf 4.

2. De organisatie van de rijksdienst en visie op toezicht

De kwaliteit van de rijksdienst

Een belangrijke ambitie in het coalitieakkoord is een overheid die oog heeft voor de menselijke maat en die betrouwbaar, dienstbaar en rechtvaardig is voor inwoners. Daarmee kan het vertrouwen in de politiek en de overheid worden hersteld, wat een kernopgave is van dit kabinet. Voor zo'n overheid is het

² Rijksdienst Digitale Infrastructuur en Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit

³ Kamerstukken II, 2021-22, 31490, nr. 309.

⁴ Kamerstukken II, 2021-22, 31490, nr. 323.

⁵ Kamerstukken II, 2021-22, 31490, nr. 319, 297 en 282.

⁶ Kamerstukken II, 2021-22, 31066, nr. 1009, 1013 en 1014.

⁷ Bijvoorbeeld; The Hague Centre for Strategic Studies, wettelijke beginselen voor onafhankelijk toezicht van Prof. Mr. Pieter van Vollenhoven en Prof. Dr. Philip Eijlander, 23 november 2021, Lijdelijk toezien? Onafhankelijk toezicht in de democratische rechtsstaat, 2020, Deel 18 van de Montesquieu Reeks.

Datum

Kenmerk

noodzakelijk dat ambtenaren en organisaties goed samenwerken. Het vraagt een kwalitatief hoogwaardige rijksdienst met sterke verbindingen, niet in de laatste plaats tussen toezicht, beleid en uitvoering, en over de grenzen van ministeries heen. Ook vraagt het om een heldere organisatiestructuur en duidelijke sturingsprincipes.⁸ Goed bestuur vereist ook een manier van sturen, die meer ruimte biedt voor initiatief van en vertrouwen in de professional. Daarbij richten politiek, minister, staatssecretaris en departementsleiding zich op de politiek-bestuurlijke strategie. Een focus op strategische besturing door zowel de ambtelijke als de politieke leiding geeft de afzonderlijke onderdelen binnen de rijksdienst de tactische, operationele en technische speelruimte om in de uitvoering of het toezicht op basis van kennis en vakmanschap te handelen in de geest van het politiek en bestuurlijk beoogde maatschappelijke doel. En dat geeft ook speelruimte voor innovaties en om samen te werken over grenzen van organisaties heen. De sturingsrelatie zal zodanig moeten worden vormgegeven dat de minister daarin de eigen politieke verantwoordelijkheid kan waarmaken. Het kabinet wil vanuit die verantwoordelijkheid een overheid die op adequate wijze de maatschappelijke opgaven kan realiseren en die publieke waarde kan creëren. Daar draagt het kabinet aan bij door het toewerken naar een eenduidig en samenhangend stelsel van kaders van organisaties op afstand.⁹ Om die reden heb ik in de kabinetsreactie op de rijksbrede evaluatie van organisaties op afstand aangekondigd – in lijn met het coalitieakkoord – de onafhankelijke taakuitoefening van de rijksinspecties wettelijk te willen borgen.

De functie van toezicht

De borging van de onafhankelijkheid van het toezicht is essentieel voor een effectieve bijdrage van de rijksinspecties aan het goed functioneren van de rijksoverheid en het versterken van het vertrouwen daarin. De rijksinspecties leveren die bijdrage op verschillende manieren. Door toe te zien op de naleving van wet- en regelgeving, die te bevorderen en zo nodig en mogelijk interveniërend op te treden. Door informatie aan te leveren over de kwaliteit van de uitvoering van publieke taken op basis waarvan de minister zo nodig kan bijsturen. En door de minister, het parlement en de samenleving te informeren over ontwikkelingen in de praktijk en de effecten van beleid. Het inspectietoezicht ondersteunt daarmee de ministeriële verantwoordelijkheid. Vanuit hun maatschappelijke functie wordt van rijksinspecties verwacht dat zij oog hebben voor en bijdragen aan het borgen van publieke belangen in hun toezichtsdomein en het realiseren van publieke waarde.¹⁰ Een belangrijk onderdeel daarvan is de reflectieve functie van toezicht: het signaleren en publiekelijk agenderen van maatschappelijke risico's en kansen in hun domein en daarop reflecteren en handelingsperspectief bieden. Een inspectie heeft in alle

⁸ Zie ook de kabinetsreactie op de Brede evaluatie van de organisatiekaders van rijksorganisaties op afstand: Kamerstukken II, 2021-22, 31490, nr. 323.

⁹ Zie ook de kabinetsreactie op de Brede evaluatie van de organisatiekaders van rijksorganisaties op afstand: Kamerstukken II, 2021-22, 31490, nr. 323.

¹⁰ Zie WRR-advies Toezien op publieke belangen (2013) en de kabinetsreactie daarop: Kamerstukken II 2013/2014, 33822, nr. 3.

Datum

Kenmerk

gevallen de bevoegdheid naar eigen inzicht, bijvoorbeeld bij vermeende misstanden, onderzoek in te stellen¹¹. Het afgelopen decennium is deze reflectieve functie meer in de schijnwerpers komen te staan en hebben de rijksinspecties die verder ontwikkeld, zoals met 'Staat van de sector'-publicaties en brede risicoanalyses in hun domein. Met deze reflectieve functie ondersteunen de rijksinspecties de minister die op basis daarvan zo nodig beleid, uitvoering en toezicht kan verbeteren. Tegelijkertijd kan en wordt deze reflectieve toezichtinformatie door het parlement in toenemende mate gebruikt als ondersteuning van zijn controlerende en medewetgevende bevoegdheden. Ik wil benadrukken dat de hiervoor genoemde functies van het toezicht belangrijk zijn, de ene niet beter is dan de andere, en dat er behoefte is aan het vervullen van al deze functies. Met name ten aanzien van de reflectieve functie van het toezicht is ruimte om onafhankelijk te opereren van belang.

Onpartijdig toezicht en onafhankelijke positie rijksinspecties

Om deze functies van toezicht goed uit te kunnen oefenen is het essentieel dat rijksinspecties worden gevrijwaard van oneigenlijke beïnvloeding bij de uitoefening van hun taken. Zij moeten de publieke belangen, die onder meer zijn vastgelegd in hun taakopdracht en in de wet- en regelgeving, als uitgangspunt nemen voor hun handelen. Dat vergt een onafhankelijke positionering ten opzichte van het toezichtveld en onder toezicht staanden¹² én ten opzichte van politiek en beleid. Om die onafhankelijke positie ten opzichte van politiek en beleid te borgen zijn in 2015 de Aanwijzingen inzake rijksinspecties opgesteld. Door deze Aanwijzingen, aangevuld met de financiële sturing, het werkprogramma door de inspectie en het contact tussen inspecties en de Kamer wettelijk te verankeren wil ik die onafhankelijke positie van de rijksinspecties - in samenspraak met het parlement als medewetgever - nog beter waarborgen. Deze betere borging voor onafhankelijk toezicht past in de ambities van het kabinet om de democratische rechtsstaat te versterken, onder meer door de daarvoor aangekondigde versterking - zowel in cultuur als structuur - van de (democratische) instituties.¹³

Samenwerking en samenhang tussen beleid, uitvoering en toezicht

Tegelijkertijd ben ik van mening dat het - met de wettelijke waarborgen - mogelijk en in het licht van de gemeenschappelijke opgaven van de rijksdienst wenselijk is, dat de rijksinspecties bijdragen aan de integraliteit van het bestuur. Deze opvatting komt terug in de visie van de Inspectieraad¹⁴, hierover: "Wij denken dat het van eminent belang is dat beleidsonderdelen, uitvoeringsorganisaties en toezichthoudende rijksinspecties als nevenschiktelijke

¹¹ De onderzoeksbevoegdheid van de inspecties zal expliciet in de wet worden vastgelegd.

¹² Deze term ziet niet op de inspecties die intern toezicht houden.

¹³ Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst. Coalitieakkoord 2021 - 2025. VVD, D66, CDA en ChristenUnie, 15 december 2021.

¹⁴ Brief Inspectieraad aan Minister van BZK van 22 juni 2022; Kamerstukken II, 2021-22, 31066, nr. 1009.

Datum

Kenmerk

onderdelen van een keten met een rolzuivere taakuitvoering gezamenlijk werken aan het borgen van de publieke belangen. Een goede verbinding tussen beleid, uitvoering en toezicht – met inachtneming van ieders rol, taak en positie – is essentieel voor een goed functionerende overheid. Op die manier kunnen verschillende organisatieonderdelen maatschappelijke problemen als gemeenschappelijke opgaven aanpakken, waarbij de rijksinspecties met name vanuit hun reflectieve en agenderende rol een bijdrage kunnen leveren. Dat vergt uiteraard erkenning en respect voor elkaars rol en positie, goede samenwerkingsafspraken en de cultuur en het gedrag die daarbij passen, nadrukkelijk ook van de rijksinspecties”. Ik sluit me hierbij aan.

Kaders, diversiteit en maatwerk

Gezien de grote verscheidenheid tussen de rijksinspecties wil ik uiteindelijk komen tot een voorstel voor een kaderwet waarin de belangrijkste principes¹⁵ en hoofdzaken zijn vervat maar dat ook genoeg ruimte laat voor specifieke oplossingen voor de afzonderlijke inspecties, die passen bij de unieke context en opgaven van de desbetreffende inspecties. Dit brengt ook mee dat ten aanzien van afzonderlijke inspecties of afzonderlijke taken van inspecties variatie of een gemotiveerde afwijking van de kaderwet mogelijk is.¹⁶

Bij de uitwerking van het wetsvoorstel besteed ik verder aandacht aan het belang van taakgerichte kaders en de ministeriële verantwoordelijkheid voor rijksinspecties. Deze zaken zullen hierna ook aan bod komen bij de appreciatie van het kabinet van de voorstellen in de initiatiefnota. Het is belangrijk om bij deze kaderstelling oog te hebben voor noodzakelijke variatie, met name verschillen tussen toezicht op diensten van het eigen ministerie en de daaronder ressorterende instellingen en toezicht op burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen waarbij de bevoegdheid bestaat tot interventies.¹⁷ In de te ontwerpen kaderwet zal daarom op verschillende onderdelen ruimte worden geschapen om een passende vorm te vinden om recht te doen aan de variëteit en verschillende typen van bevoegdheden.

3. Appreciatie voorstellen uit de initiatiefnota

Momenteel wordt onder mijn verantwoordelijkheid gewerkt aan de voorbereiding van een voorstel voor een Kaderwet op de rijksinspecties. Hierin betrek ik onder andere de uitkomsten van de Brede Evaluatie van de kaders van organisaties op afstand alsmede de hiervoor in de inleiding genoemde stukken. Voorts zal daarbij

¹⁵ Principes zoals 'onafhankelijkheid' en 'transparantie' die tot uitdrukking komen in bepalingen over onder andere het werkprogramma en beperking van sturing, en openbaarmaking van aanwijzingen.

¹⁶ Het interbestuurlijk toezicht van het Rijk op provincies, valt niet onder de Kaderwet (zie ook de Tweede kaderstellende visie op toezicht).

¹⁷ Vergelijk in dit verband het advies van de afdeling advisering van de Raad van State inzake het wetsvoorstel verval bijzondere aanwijzingsbevoegdheden openbaar ministerie. Zie <https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/mei/advies-wet-aanwijzingsbevoegdheden-om/@125039/w16-21-0086-ii/>

Datum

Kenmerk

rekening worden gehouden met de initiatiefnota, zoals in deze paragraaf zal worden geschetst. Het is voor wat betreft de IBTD de intentie om in het wetsvoorstel ruimte te laten om de bestaande waarborgen voor het onafhankelijk functioneren van de IBTD te behouden. Hiermee zal ook invulling worden gegeven aan de eerdergenoemde motie Van der Lee c.s.¹⁸

In deze paragraaf geef ik u een kabinetsreactie op hoofdlijnen op de voorstellen in de initiatiefnota. Ik volg daarbij de opbouw in zes thema's van de initiatiefnota.

Deze zijn:

- 1) Bevoegdheden van de minister;
- 2) Onafhankelijkheid van de leiding;
- 3) Financiële onafhankelijkheid van de toezichthouder;
- 4) Voorkomen van oneigenlijke beïnvloeding;
- 5) Politiek-maatschappelijke informatievoorziening;
- 6) Het voorkomen van conflicterende belangen.

3.1 Bevoegdheden van de minister

Het lid Omtzigt stelt in zijn initiatiefnota dat de bevoegdheden van de bewindspersonen ten aanzien van de rijksinspecties beperkt moeten worden.

Meer in het bijzonder gaat het dan om de bevoegdheid van ministers om

- rijksinspecties aanwijzingen te geven, en
- het werkprogramma goed te keuren.

De aanwijzingsbevoegdheid

De initiatiefnota stelt voor om de aanwijzingsbevoegdheid zo te beperken dat rijksinspecties geen aanwijzingen meer kunnen krijgen om wet- en regelgeving niet meer te handhaven. Deze inperking is volgens hem nodig omdat een dergelijke aanwijzing ingrijpt op de wettelijke taak van rijksinspecties als onafhankelijk toezichthouder. Ook de Inspectieraad stelt voor om de aanwijzingsbevoegdheid te beperken, door de mogelijkheid af te schaffen om bijzondere aanwijzingen te kunnen geven.

Op dit moment is de aanwijzingsbevoegdheid van bewindspersonen geclausuleerd in Aanwijzing 14 van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties. Het kabinet neemt deze aanwijzing als uitgangspunt bij het vormgeven van een soortgelijke bepaling in de Wet op de rijksinspecties. Het kabinet wenst wel terughoudendheid te betrachten, maar de aanwijzingsbevoegdheid om wet- en regelgeving niet te handhaven niet categorisch (wettelijk) uit te sluiten. Immers na de totstandkoming van het werkprogramma kunnen zich bijzondere omstandigheden voordoen waarin het vanuit een publiek belang nodig kan zijn om, bijvoorbeeld, voor een afgebakende periode bepaalde regelgeving niet of anders te handhaven,

---

¹⁸ Kamerstukken II, 2021/22, 31066, nr. 1013.

Datum

Kenmerk

of een andere interventie te kiezen.¹⁹ Zulke aanwijzingen betreffen, zo blijkt uit de recente praktijk, de formele handhaving, die in toenemende mate voortvloeit uit Europese wet- en regelgeving²⁰. Behalve een aanwijzing om (tijdelijk) niet of anders te handhaven, is ook denkbaar dat een aanwijzing wordt gegeven om juist wel te interveniëren, in gevallen waarin een rijksinspectie zulks nalaat.²¹ Het kabinet onderzoekt voor het wetsvoorstel wel of de aanwijzingsbevoegdheid beter geclausuleerd kan worden.

Ook ten aanzien van de bevoegdheid van de minister om *bijzondere* aanwijzingen te mogen geven aan inspecties, dus gericht op een concrete casus, geldt dat het kabinet deze bevoegdheid niet categorisch wil uitsluiten. Ten eerste omdat er zich bijzondere omstandigheden kunnen voordoen die het gebruik ervan in het uiterste geval, als ultimatum remedium kunnen rechtvaardigen. Dat zou kunnen gaan om het uitvoeren van onderzoek naar een bepaalde situatie of mogelijke misstand of over een specifieke interventie, met name de formele bestuursrechtelijke handhaving namens de minister, zoals het opleggen van een bestuurlijke boete, een last onder dwangsom of het toepassen van bestuursdwang.²² Ten tweede zou inperking van de bijzondere aanwijzingsbevoegdheid rijksinspecties buiten de ministeriële verantwoordelijkheid plaatsen. Omdat rijksinspecties vallen onder de ministeriële verantwoordelijkheid kunnen ministers algemene of bijzondere

---

¹⁹ Een recent voorbeeld hiervan was de verlenging van de aanwijzing van de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan de Inspectie Leefomgeving en Transport om niet te handhaven op een aantal artikelen uit het Arbeidstijdenbesluit vervoer (Atb-v), vooruitlopend op een aanpassing van dit Atb-v ten behoeve van een specifieke werk- en rusttijdenregeling voor Search and Rescue (SAR) helikopter operaties (2 december 2022/ IENW/BSK-2022/265324. Andere voorbeelden zijn: De aanwijzing die mijn ambtsvoorganger gaf aan de Autoriteit woningcorporaties in het kader van de verkoop van zorgvastgoed in Groningen Kamerstukken II, 2019-2020, 33529, nr. 789. Zie ook de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de directeur van de Autoriteit woningcorporaties van 16 april 2021; Aanwijzing aan de Autoriteit Woningcorporaties tijdelijke opschorting markttoets (4-12-2020); Kamerbrief over Aanwijzing aan de Autoriteit woningcorporaties over het niet-handhaven op de markttoets bij de overname van (een deel van) het bezit van woningcorporatie Vestia door andere woningcorporaties in zes maatwerkgemeenten (inzake Vestia, 16-9-2020); Aanwijzing afzien van handhaving bij de uitgifte van vouchers door luchtvaartmaatschappijen bij vluchtannuleringen vanwege COVID-19, 30-3-2020 (later ingetrokken i.v.m. bezwaar Europese Commissie), Aanwijzing ILT niet-handhaven artikel 95 Europese biocidenverordening, ILT (23-3-2020 in het kader van de COVID-bestrijding); Aanwijzing niet-handhaven REACH-verordening inzake de import van noodzakelijke stof voor de productie van SARSCov-19 testen (23-4-2020).

²⁰ Bijvoorbeeld aankomende nieuwe regels (LNV) voor mest uitrijden

²¹ Motie De Hoop c.s. (TK 36 200 XII, nr. 60) verzoekt de regering om in overleg te gaan met de NLA en de ILT, samen met het Ministerie van SZW, om te verkennen hoe er tot een periodieke controle voor de arbeidsomstandigheden op Schiphol kan worden gekomen.

²² Het onderscheid tussen een algemene aanwijzing en een bijzondere aanwijzing is overigens niet altijd even scherp te maken. Een recent voorbeeld van zo'n bijzondere aanwijzing is aanwijzing van 29 juni 2021 nr. IENW/BSK-2021/ 173337 (verlengd op 2 december 2022/ IENW/BSK-2022/265324) aan de ILT inzake handhaving van paragraaf 4.8 van de Arbeidstijdenbesluit vervoer voor Search and Rescue ten aanzien van de desbetreffende luchtvaartmaatschappij. Deze aanwijzing kan als een bijzondere aanwijzing gelden, omdat deze zich op één bedrijf richt, maar leent zich anderzijds wel voor herhaalde toepassing, namelijk gedurende een bepaalde periode op een andere wijze handhaven ten aanzien van dat bedrijf.

Datum

Kenmerk

instructies geven aan rijksinspecties, zoals ook de toelichting bij Aanwijzing 14 stelt. Artikel 10:22 van de Algemene wet bestuursrecht verduidelijkt dat dit zelfs geldt wanneer de wetgever direct bevoegdheden toekent aan een persoon of college dat werkzaam is onder de verantwoordelijkheid van een ander bestuursorgaan.²³ De wetgever heeft op deze manier willen verzekeren dat over het gebruik van de geattribueerde bevoegdheden altijd verantwoording aan de volksvertegenwoordiging zou kunnen worden afgelegd. Het inperken van de bijzondere aanwijzingsbevoegdheid zou deze verantwoordingsrelatie tussen rijksinspectie, minister en parlement doorbreken. Het kabinet is geen voorstander van een dergelijk stap, maar ziet deze bijzondere aanwijzingsbevoegdheid als ultimum remedium voor bijsturing in bijzondere situaties waarbij belangrijke maatschappelijke en politieke belangen in het geding zijn. Wel wil het kabinet de verplichting uit Aanwijzing 14 om bijzondere aanwijzingen onmiddellijk en met opgaaf van redenen te melden bij de Staten-Generaal overnemen in het wetsvoorstel. Dit verzekert namelijk ook dat de aanwijzing objectief wordt gemotiveerd en dat de minister op het gebruik van zijn bevoegdheid gecontroleerd kan worden door de Kamers. Ook zal het kabinet nagaan of het gebruik van de bijzondere aanwijzingsbevoegdheid beter geclausuleerd kan worden, bijvoorbeeld door te bepalen dat de motieven van de minister aan het algemeen belang moeten zijn ontleend en dat de inspectie gelegenheid krijgt zijn zienswijze kenbaar te maken.

Overigens is de bijzondere aanwijzingsbevoegdheid van de beleidsinhoudelijke minister nu al begrensd. Een bijzondere aanwijzing mag niet gebruikt worden om een rijksinspectie te weerhouden een specifiek onderzoek te verrichten of af te ronden en ziet evenmin op de wijze waarop de rijksinspectie een specifiek onderzoek verricht.²⁴ Dit brengt mee, dat een inspectie altijd - en naar eigen inzicht - onderzoek mag doen naar bijvoorbeeld vermeende misstanden. Deze specifieke zelfstandige onderzoeksbevoegdheid van de inspecties zal ook in het wetsvoorstel worden vastgelegd.

De goedkeuringsbevoegdheid t.a.v. het werkprogramma

De goedkeuringsbevoegdheid ten aanzien van het werkprogramma wenst het lid Omtzigt blijkens de initiatiefnota voor alle rijksinspecties op dezelfde manier vorm te geven als onlangs voor de Inspectie Belastingen, Toeslagen en Douane (IBTD) is gebeurd. Voor die inspectie geldt dat de Minister van Financiën de goedkeuring voor het werkprogramma alleen kan onthouden wanneer het op ondeugdelijke wijze tot stand is gekomen. De Inspectieraad stelt ook voor de goedkeuringsbevoegdheid op deze wijze in te perken. Aanvullend stelt de initiatiefnota voor om eventuele opmerkingen van ministers bij werkprogramma's en jaarverslagen openbaar te maken op het moment van publicatie.

²³ Zie artikel 10:22 en artikel 10:23 Algemene wet bestuursrecht.

²⁴ Conform Aanwijzing 14, sub 5a en 5b inzake de Rijksinspecties.

Datum

Kenmerk

De wijze waarop in de IBTD-regeling de goedkeuringsbevoegdheid is vormgegeven, is een manier om oneigenlijke beïnvloeding op het werkprogramma te voorkomen. De goedkeuringsbevoegdheid van de minister wordt juridisch ingeperkt en een werkprogramma kan alleen nog worden afgekeurd wanneer het op ondeugdelijke wijze tot stand is gekomen. Op die manier is wettelijk gewaarborgd dat de invulling en inhoud van het werkprogramma bij de totstandkoming door de rijksinspectie zelf wordt bepaald en dat de minister daar geen invloed op kan uitoefenen. Deze optie betreft de sterkste formele waarborg voor de onafhankelijkheid van rijksinspecties maar heeft als gevolg dat met de bevoegdheid van de minister ook diens ministeriële verantwoordelijkheid voor een deel van het toezicht wordt ingeperkt. Immers, staatsrechtelijk gezien bestaat er geen verantwoordelijkheid zonder corresponderende bevoegdheid. Dit betekent op zijn beurt dat over de inhoud van de werkprogramma's en de keuzes die gemaakt worden bij de invulling daarvan door de betreffende bewindspersoon geen politieke verantwoording aan de Kamers meer kan worden afgelegd. Evenmin kan die verantwoording worden afgelegd door de hoogste leidinggevendenden van de rijksinspecties omdat de Grondwet die verantwoording exclusief toekent aan de ministers. Het gevolg van het op afstand zetten van de rijksinspecties ten opzichte van de ministers, is daarnaast dat ook de sturingsmogelijkheden van de Kamer minder worden. De Kamer 'stuurt' immers over de band van de ministeriële verantwoordelijkheid.

Volgens het kabinet zijn waarborgen voor onafhankelijke taakuitoefening voor alle rijksinspecties van belang. Gezien het hiervoor beschreven dilemma tussen enerzijds een onafhankelijke taakuitoefening door rijksinspecties en anderzijds politieke verantwoording aan de Kamers gebruikt het kabinet de voorbereidingstijd van het wetsvoorstel om tot een goede oplossing te komen ten aanzien van de invulling van de goedkeuringsbevoegdheid van de minister bij de totstandkoming van het werkprogramma. Daarbij wil ik kijken hoe ik de onafhankelijkheid van de inspectie kan vergroten terwijl tegelijkertijd er nog wel een adequate invulling van de ministeriële verantwoordelijkheid en verantwoording aan de Tweede Kamer mogelijk is. Ook zal nadrukkelijk worden gekeken naar het verschil tussen inspecties die toezicht houden op het werkveld en inspecties die toezicht houden op de eigen departementen. Graag ga ik hier nog met de Kamer over in gesprek.

Het kabinet is het met het lid Omtzigt eens, dat het vanuit het oogpunt van transparantie wenselijk is dat eventuele opmerkingen van ministers bij (de goedkeuring of onthouding van goedkeuring van) werkprogramma's openbaar worden gemaakt. Dit ziet het kabinet als extra waarborg om te zorgen dat er geen oneigenlijk gebruik van de goedkeuringsbevoegdheid wordt gemaakt. Bovendien biedt dit inzicht het parlement de mogelijkheid om de minister op het gebruik van zijn bevoegdheden te controleren. Het kabinet heeft verder geen bezwaren tegen het openbaar maken van opmerkingen van ministers bij jaarverslagen maar merkt wel op dat de jaarverslagen zelf niet ter goedkeuring worden voorgelegd aan de ministers.

Datum

Kenmerk

3.2 Onafhankelijkheid van de leiding

De initiatiefnota beoogt de onafhankelijkheid van de leiding van rijksinspecties langs drie sporen te versterken:

- via de bestuursvorm;
- via waarborgen omtrent benoeming en aanstelling van de leiding; en
- via onafhankelijke beoordeling van functioneren van rijksinspecties.

Versterking onafhankelijkheid van de leiding via de bestuursvorm

De initiatiefnota bevat twee voorstellen om de bestuurlijke tegenkracht van rijksinspecties te versterken en de leiding van een rijksinspectie minder persoonsafhankelijk te maken. Lid Omtzigt stelt voor om:

- de leiding van rijksinspecties vorm te geven als een collegiale bestuursvorm met de Inspecteur-Generaal als voorzitter en vertegenwoordiger.
- bestuursleden van een rijksinspectie geen deel uit te laten maken van de ministeriële staf of bestuursraad.

Een collegiale bestuursvorm kan mogelijk bijdragen aan het minder persoonsafhankelijk maken van de leiding van een organisatie, dus ook een rijksinspectie. In de huidige praktijk werken enkele van de grotere inspecties in de praktijk feitelijk met deze bestuursvorm, zij het dat de Inspecteur-Generaal als hoogste leidinggevende dat formeel wel blijft. In die gevallen is niet formeel vastgelegd dat er meerdere bestuursleden zijn naast de hoogste leidinggevende (meestal de Inspecteur-Generaal) maar berust het op interne afspraken of een gegroeide praktijk. Met feitelijk collegiaal besturen is – zo is de gedachte – de koers minder afhankelijk van één persoon en wordt het risico op ongewenste beïnvloeding en een te eenzijdige benadering van de problematiek mogelijk beperkt. Dat kan de kwaliteit van besluitvorming verhogen. Maar collegiaal bestuur is niet altijd passend in de specifieke context, zeker niet bij een relatief kleine inspectie. En het maakt de besturing en besluitvorming ook complexer. Belangrijk zijn in de visie van het kabinet vooral de managementpraktijk en het werkklimaat binnen een inspectie.

In dit stadium ziet het kabinet geen aanleiding om de collegiale bestuursvorm als norm voor alle inspecties voor te schrijven. Indien wenselijk kan hiermee worden geëxperimenteerd. De huidige kaders voor de inrichting van de besturing binnen een rijksinspectie, zoals het functiegebouw rijk, maken dit ook mogelijk.

Zoals hiervoor al aangegeven, is voor een goed functionerende overheidsorganisatie van belang dat beleid, uitvoering en toezicht – behoudens ieders taak en positie – in samenhang en gezamenlijkheid werken aan de maatschappelijke opgaven. Dat betekent dat zij elkaar ook binnen de ministeries moeten kunnen vinden en elkaar moeten kunnen versterken. Daarvoor kan het nuttig en zinvol zijn dat de leidinggevenden van de rijksinspecties en de andere organisatieonderdelen ook in de bestuursraad en/of de ministerstaf met elkaar informatie uitwisselen en van gedachten wisselen. Op reguliere basis of incidenteel op basis van specifieke onderwerpen. Ik hecht er veel waarde aan dat

Datum

Kenmerk

de inspectie daarbij, ook op strategisch niveau, direct relevante kennis en ervaring kan inbrengen, met name bij de gedachteswisseling over nieuwe beleidstrajecten en de resultaten van het beleid. Het kabinet zou veeleer als norm willen stellen dat de inspecties juist uitdrukkelijk wél worden betrokken bij het beraad over het beleid en nieuwe regelgeving. Kennis van de uitvoering en de praktijk zijn essentieel voor de kwaliteit van beleid en regelgeving.²⁵

In dat licht ziet het kabinet vooralsnog geen aanleiding om deelname van de leiding van een rijksinspectie aan de ministeriële staf of de bestuursraad wettelijk uit te sluiten. In de huidige praktijk neemt ongeveer de helft van de Inspecteurs-Generaal deel aan de bestuursraad. Dat kan zijn als lid of als aanwezige op uitnodiging of verzoek. Het kabinet is van mening dat inzichtelijk moet zijn óf en op welke wijze de Inspecteur-Generaal deelneemt. Daarom lijkt het mij wenselijk dat ministerie en rijksinspectie daarover gemotiveerde afspraken maken en deze openbaar worden gemaakt. In voorkomende gevallen kan dan worden besloten om de Inspecteur-Generaal niet (structureel) deel te laten nemen. Bijvoorbeeld wanneer de rijksinspectie toezicht houdt op andere dienstonderdelen van het ministerie, waardoor mogelijk een spanningsveld ontstaat dat afbreuk doet aan het functioneren van deze overlegsgremia. Bij de oprichting van de IBTD is daarvoor gekozen, en ook de Inspecteur-Generaal van de Inspectie J&V en de Inspecteur-Generaal Veiligheid van de IVD zijn om die reden geen lid van de desbetreffende departementale bestuursraad. Ook andere argumenten voor het niet deelnemen aan een departementale bestuursraad zijn denkbaar.

Via waarborgen omtrent benoeming en aanstelling van de leiding

De initiatiefnota stelt voor om criteria voor en waarborgen bij benoeming, herbenoeming, schorsing en ontslag van de leiding van rijksinspecties in de wet op te nemen. Ook stelt de initiatiefnemer voor om bij de benoeming van de leiding van rijksinspecties beleid ter voorkoming van draaideurconstructies van toepassing te verklaren. Als laatste punt stelt hij voor dat de aanstelling van de leiding van rijksinspecties plaatsvindt via open werving en op basis van een onafhankelijk opgesteld functieprofiel.

De initiatiefnota geeft in de toelichting op dit punt aan dat vanwege de relatief gesloten netwerken van openbaar bestuur en sectoren altijd het risico bestaat dat het netwerkbelang gediend wordt in plaats van het publiek belang. Transparantie in de benoemingsprocedure van de leiding en het management van rijksinspecties ziet hij als een belangrijke stap om de onafhankelijkheid van de leiding van de rijksinspectie ten opzichte van deze netwerken te borgen.

Ik ben het eens met de initiatiefnemer dat het belangrijk is dat er binnen de overheid transparante werving- en selectieprocedures worden gevolgd. Dat geldt nadrukkelijk ook voor de leiding van de rijksinspecties. Het moet helder zijn hoe een benoeming tot stand is gekomen en op grond van welke criteria.

---

²⁵ Zie Kamerbrief minister voor Rechtsbescherming d.d. 20 oktober 2022 inzake het kompas voor kwaliteit in de beleidsvoorbereiding: IAK wordt Beleidskompas.

Datum

Kenmerk

Ik onderschrijf het belang van een open en onafhankelijke procedure. Dat betekent dat een vacature breed bekend gemaakt moet worden en dat iedereen die belangstelling heeft voor een functie hierop moet kunnen solliciteren. Dat geldt zowel voor mensen van binnen als buiten de rijksoverheid, zowel voor geïnteresseerde kandidaten vanuit beleid, uitvoering als toezicht. De selectie moet plaatsvinden op basis van een vooraf opgesteld vacatureprofiel waarin duidelijk is aangegeven wat van de toekomstige functionaris wordt verwacht en welke specifieke kennis, ervaring en overige kwaliteiten hiervoor nodig zijn.

In de CAO Rijk is vastgelegd dat bij vacatures op alle niveaus de gedragscode voor werving en selectie van de Nederlandse Vereniging voor Personeelsmanagement en Organisatieontwikkeling (NVP) wordt toegepast. De NVP sollicitatiecode bevat basisregels die organisaties en sollicitanten in acht moeten nemen bij de werving en selectie ter vervulling van vacatures. Hiermee biedt de code een kader voor een transparante en eerlijke werving- en selectieprocedure.

Op dit moment gelden overigens niet voor alle hoge leidinggevende functies bij een rijksinspectie dezelfde regels voor benoeming en ontslag. Voor de Inspecteurs-Generaal die deel uitmaken van de topmanagement groep (TMG) geldt ingevolge de CAO Rijk een andere benoemingsprocedure en rechtspositie dan voor leidinggevend in de topstructuur daaronder. In de selectieprocedure voor vacatures van de TMG zijn door de Algemene Bestuursdienst al extra waarborgen opgenomen om de onafhankelijkheid te borgen. Zo is er altijd een extra fase in de selectieprocedure in de vorm van een vaste voorselectiecommissie, die adviseert over de kandidaten die uitgenodigd worden voor een selectiegesprek. De voorselectiecommissie heeft een externe voorzitter (iemand die niet werkzaam is bij de rijksoverheid) en draagt daarmee bij aan eenduidigheid en onafhankelijkheid in de procedures.

Bezien zal moeten worden welke regels in de toekomst gewenst zouden zijn en of er in sommige gevallen reden is om anders met de huidige regels om te gaan. Het kabinet streeft ernaar om in de voorbereidingsfase van het wetsvoorstel de diverse mogelijkheden te onderzoeken om de onafhankelijkheid bij (her)benoeming, beoordeling, schorsing en ontslag nog beter te waarborgen. Er zal onder meer bekeken worden of de huidige afspraken over de rechtspositie van de leiding van rijksinspecties aanpassing behoeven. Daarnaast wordt onderzocht of in de selectieprocedure meer gebruik gemaakt kan worden van de inbreng van buiten de rijksoverheid om de onafhankelijkheid te bewaken. Bijvoorbeeld bij de totstandkoming van het functieprofiel, de samenstelling van de selectiecommissie of de voordracht van de eindkandidaat.

Ten aanzien van het voorkomen van zogenoemde draaideurconstructies verwijs ik naar de kabinetsreactie op de initiatiefnota van 9 mei 2022 van de leden Dassen en Omtzigt over wettelijke maatregelen om de integriteit bij bewindspersonen en de ambtelijke top te bevorderen.²⁶

---

²⁶ Kamerstuk 36 101, nr. 2.

Datum

Kenmerk

uitzondering hierop is alleen mogelijk op grond van verdenking van wanbeheer. De goedkeuring door de Kamers geschiedt op grond van een vijfjarig werkprogramma en jaarplannen.

Het achterliggende idee is dat de budgettaire onafhankelijkheid van de rijksinspecties verzekerd moet worden binnen de ministeriële verantwoordelijkheid voor de begroting en de parlementaire controle. Het moet mogelijk blijven dat minister en Kamer met de rijksinspectie in overleg treden over de hoofdlijnen, prioriteiten en koers van de inspectie. Door de financiële onafhankelijkheid vermindert de kans op politieke druk via de financiering en het voorstel leidt er ook toe dat het parlement meer inzicht krijgt in de financiële ruimte van de rijksinspectie.

Het kabinet onderschrijft het idee dat inhoudelijke (beleidsmatige) sturing op de rijksinspecties via de financiering moet worden voorkomen. De minister moet via zijn begroting zorgen voor adequate financiering die de uitvoering van het werkprogramma mogelijk maakt.

Het kabinet beraadt zich nog op de wijze waarop de financiële kaders voor rijksinspecties het beste kunnen worden vormgegeven. Daarbij zal ook worden bekeken of lumpsum-financiering en het werken met vijfjarige werkprogramma's passend is en of dat ook generiek voor alle inspecties een goede aanpak is. In de praktijk werken de rijksinspecties namelijk vanwege de complexiteit en dynamiek in hun toezichtsdomeinen met jaarlijkse werkplannen met meerjarige thematische toezichtslijnen.

Bij het vormgeven van het kader is het niet alleen van belang dat politieke sturing via de financiering wordt voorkomen, maar ook dat het op een wijze gebeurt die praktisch goed werkt en voldoende ruimte laat voor de verschillen tussen rijksinspecties. Sommige zijn naast rijksinspectie bijvoorbeeld ook agentschap en/of verrichten toezicht voor verschillende departementen. Daarnaast verrichten sommige rijksinspecties naast toezichtstaken ook andere taken, zoals het verlenen van vergunningen, die in de begroting moeilijk of slechts arbitrair van elkaar gescheiden kunnen worden. Ook maken de rijksinspecties gebruik van rijksbrede of departementale (staf)functies en voorzieningen in de sfeer van de bedrijfsvoering waarvan de uitgaven en eventuele inkomsten elders in de rijksbegroting zijn verwerkt. Hierbij weegt voor het kabinet mee dat de beheersmatige (interne) verhoudingen niet onnodig gejuridiseerd moeten worden én dat de kaders passen in de comptabele regelgeving en in de praktijk ook echt werkbaar zijn voor alle rijksinspecties.

3.4 Voorkomen van oneigenlijke beïnvloeding

De initiatiefnota doet diverse voorstellen die oneigenlijke beïnvloeding van de rijksinspectie moeten voorkomen. Vier betreffen het borgen dat rijksinspecties onderzoek uitvoeren op basis van onafhankelijke onderzoeksstandaarden, opdat het onderzoek zonder druk vanuit de politiek of de onder toezicht staanden kan

Datum

Kenmerk

worden uitgevoerd. Vier andere betreffen het borgen dat rijksinspecties op basis van onafhankelijk onderzoek de minister en de Kamer onafhankelijk adviseren.

Onafhankelijke onderzoeksstandaarden

De initiatiefnota stelt voor in de wet te regelen dat:

- rijksinspecties altijd op eigen initiatief een onderzoek kunnen starten en altijd zelf een onderzoeksbureau kunnen inschakelen zonder tussenkomst van een bewindspersoon;
- rijksinspecties zonder bemoeienis zelfstandig de onderzoeksvraag kunnen vaststellen en een onderzoeksteam kunnen samenstellen;
- rijksinspecties onbeperkt en onbelemmerd toegang hebben tot welke bronnen van informatie dan ook die nodig zijn voor het onderzoek. Bij geheimhoudingsplicht wordt ontheffing hiervan verleend door de desbetreffende bewindspersoon;
- rijksinspecties als enige zeggenschap hebben over de uiteindelijke conclusies, aanbevelingen en publicatiedatum van onderzoeksresultaten.

Het kabinet onderzoekt de mogelijkheid en wenselijkheid van het opnemen van onafhankelijke onderzoeksstandaarden in het wetsvoorstel. Hierbij denkt het kabinet aan de principes en normen voor goede onderzoekspraktijken, zoals die binnen de wetenschap worden toegepast en zijn verwoord in de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit (2018). Ook in de Gedragscode Integriteit Rijk wordt voor de algemeen geldende uitgangspunten voor kwaliteit en onafhankelijkheid van onderzoek verwezen naar deze gedragscode voor wetenschappelijke integriteit. Onafhankelijkheid is in elk geval vereist bij de opzet en uitvoering van en rapportage over onderzoek door de rijksinspecties. Als het gaat om de vrijheid van rijksinspecties rondom het initiëren en uitvoeren van onderzoek staat wat het kabinet betreft buiten kijf dat de rijksinspectie dit zonder invloed van de politiek of de onder toezicht staanden binnen haar algemene taakopdracht inricht.

Bij de voorbereiding van het wetsvoorstel wordt ook in kaart gebracht wat er mogelijk is om de rijksinspecties adequate toegang te geven tot de informatie die nodig is, zonder beperkingen die niet strikt noodzakelijk zijn.²⁹ Hierbij verkent het kabinet of het mogelijk is toezichts- en gegevensverwerkingsbevoegdheden te regelen voor inspecties. De door de initiatiefnota genoemde voorstellen worden bij de uitwerking hiervan betrokken. Ook wordt gezien of in de wet een delegatiegrondslag kan worden opgenomen om rijksinspecties bij (of krachtens) algemene maatregel van bestuur of ministeriële regeling in te stellen. Op die manier zouden rijksinspecties die bij ministeriële regeling zijn ingesteld (en die geen eigen wettelijke grondslag hebben) voorzien kunnen worden van een gedelegeerde wettelijke grondslag.

---

²⁹ Bijvoorbeeld in het geval van staatsgeheime informatie.

Datum

Kenmerk

Onafhankelijk adviseren

De initiatiefnota stelt voor in de wet vast te leggen dat:

- rijksinspecties gevraagd en ongevraagd advies kunnen uitbrengen op basis van de onderzoeksresultaten en dit advies openbaar maken;
- rijksinspecties de resultaten van hoor- en wederhoorprocedures van hun rapporten (inclusief eventuele opmerkingen van het ministerie) openbaar maken;
- het ministerie vier weken de tijd heeft om een beleidsreactie te formuleren op het onderzoeksrapport van de rijksinspectie;
- rijksinspecties hun onderzoeken onverkort en rechtstreeks doorsturen aan de beide Kamers.

Het kabinet acht het geven van advies door de toezichthouder op basis van hetgeen in het toezicht wordt geconstateerd als waardevol. Rijksinspecties vallen onder het regime van de Wet open overheid (Woo). Op grond van (het nog niet in werking getreden) artikel 3.3, lid 2 sub c van de Woo maken bestuursorganen de adviezen van adviescolleges of adviescommissies actief openbaar. Rijksinspecties zijn niet te kwalificeren als adviescolleges of adviescommissies in de zin van de Kaderwet adviescolleges, maar het kabinet acht het wenselijk bij deze systematiek uit de Woo aan te sluiten. In de aanloop naar het wetsvoorstel beraadt het kabinet zich nog over openbaarmaking van de resultaten van hoor- en wederhoorprocedures zoals door de initiatiefnemer is voorgesteld.

Rijksinspecties kunnen hun adviezen dan zelfstandig openbaar maken. Waar het gaat om beleidsadviezen van inspecties, wetgevingsadviezen daaronder begrepen, ligt het voor de hand om voor de termijn van de beleidsreactie aansluiting te zoeken bij artikel 24 van de Kaderwet adviescolleges.³⁰ Dat sluit ook aan bij de Kabinetsreactie inzake de brede evaluatie organisatiekaders van overheidsorganisaties op afstand, waarin ik heb aangegeven te werken aan de ontwikkeling van een eenduidig en geharmoniseerd stelsel van kaders voor organisaties op afstand, waaronder ook de rijksinspecties. Bij andersoortige rapporten dan adviezen over beleid of wetgeving, is het denkbaar een kortere reactietermijn te hanteren, waarbij het kabinet de regel uit de huidige Aanwijzingen – namelijk een termijn van zes weken – als vertrekpunt neemt.

3.5 Politiek-maatschappelijke informatievoorziening

De initiatiefnota doet drie voorstellen om de politiek-maatschappelijke informatiefunctie van rijksinspecties te versterken. Deze hebben betrekking op:

- het aantal leden van de Tweede Kamer dat een Inspecteur-Generaal of inspecteurs kan uitnodigen;
- het kunnen informeren van de Tweede Kamer door de Inspecteur-Generaal;
- het onverkort en onverwijld doorzenden van werkprogramma's, jaarverslagen en andere publicaties van rijksinspecties aan de beide kamers en betreffende bewindspersonen.

---

³⁰ Artikel 24 kent een termijn van 3 maanden.

Datum

Kenmerk

Het aantal leden van de Tweede Kamer dat een Inspecteur-Generaal of inspecteurs kan uitnodigen

De initiatiefnota stelt voor in het Reglement van Orde van de Tweede Kamer op te nemen dat een gekwalificeerde minderheid (van minimaal 50 leden) van de Tweede Kamer een Inspecteur-Generaal of inspecteurs kan uitnodigen, bijvoorbeeld voor een technische briefing of hoorzitting, dan wel een aanvraag kan indienen bij een rijksinspectie voor een onderzoek.

Het kabinet neemt hier geen standpunt over in, omdat het een interne aangelegenheid van de Kamer betreft.

Het kunnen informeren van de Tweede Kamer door de Inspecteur-Generaal

De initiatiefnota stelt voor in de Wet op de rijksinspecties de garantie op te nemen dat Inspecteurs-Generaal of inspecteurs op eigen verzoek, of op verzoek van de Kamer – zonder toestemming van bewindspersonen – de Kamer kunnen informeren.

Het kabinet is voornemens om in het wetsvoorstel op te nemen dat leiding en medewerkers van de rijksinspecties de Kamer op verzoek van de Kamer van informatie mogen voorzien en hun oordelen mogen bespreken op basis van door de inspectie afgerond en openbaar gemaakt onderzoek. Dit voornemen is afgeleid van de IBTD-regeling en de wens van de Inspectieraad zoals verwoord in haar brief van 22 juni 2022. Een Inspecteur-Generaal heeft dan dus geen toestemming van een minister of staatssecretaris meer nodig om een uitnodiging van een Kamercommissie te accepteren, zoals verzocht in de motie Eerdmans c.s.³¹ De mogelijkheid voor inspecties om de Kamer op eigen initiatief te informeren verhoudt zich naar het oordeel van het kabinet niet goed met de ministeriële verantwoordelijkheid. Op basis daarvan is het aan de ministers om de Kamers van inlichtingen te voorzien of om aan de inspectie toestemming te verlenen om dat te doen.

Het onverkort en onverwijld doorzenden van werkprogramma's, jaarverslagen en andere publicaties van rijksinspecties aan de beide Kamers en betreffende bewindspersonen.

Ten derde stelt de initiatiefnota voor dat naast onderzoeksrapporten ook werkprogramma's, jaarverslagen en andere publicaties onverkort en onverwijld worden doorgestuurd aan de betreffende bewindspersonen en beide Kamers (waarbij een uitzondering geldt voor staatsgeheimen) en dat rijksinspecties beschikken over eigen communicatie en woordvoering.

---

³¹ Kamerstukken II, 2021-22, 31066, nr. 1009.

Datum

Kenmerk

Zoals ik eerder in deze brief aangaf, vallen rijksinspecties onder het regime van de Woo. Op grond van (het nog niet in werking getreden) artikel 3.3, lid 2 sub g van die wet moeten bestuursorganen hun werkprogramma's en jaarverslagen actief openbaar maken. Het kabinet ziet geen reden om op dit punt een uitzondering te maken voor rijksinspecties. Het kabinet acht het logisch om in het verlengde van de openbaarmaking de rijksinspecties dan ook hun werkprogramma's en jaarverslagen door te laten sturen naar de beide Kamers. Voor de IBTD geldt al dat ook werkprogramma's en jaarverslagen door de minister terstond en onverkort na ontvangst aan de beide Kamers worden aangeboden. Wel onderzoekt het kabinet nog in hoeverre het wenselijk is om ook andere publicaties door te sturen aan bewindspersonen en Staten-Generaal. Sommige rijksinspecties publiceren stukken die niet direct relevant zijn voor Kamer en kabinet maar meer voor burgers of marktpartijen. Over het doorsturen van de laatstgenoemde stukken kunnen zo nodig werkafspraken worden gemaakt om te voorkomen dat onevenredige uitvoeringslasten voor rijksinspecties ontstaan of dat de Kamers en bewindspersonen overladen worden met informatie.

Het kabinet ziet geen bezwaar tegen zelfstandige communicatie door de rijksinspecties over hun toezicht en hun bevindingen, uiteraard binnen de huisstijl en andere beheersmatige kaders voor de communicatie vanuit de rijksdienst. In het wetsvoorstel zal de bevoegdheid van de inspecties worden geregeld om het werkprogramma, rapporten en adviezen zelf openbaar te maken. Hiermee wordt de zelfstandige communicatie door rijksinspecties tot uitdrukking gebracht. Een voorbeeld van zelfstandige communicatie kan worden gevonden in de afspraken over de communicatie van de IBTD. Volgens deze afspraken beschikt de inspectie over eigen communicatiemiddelen (website, sociale mediakanalen) en worden alle publicaties op de website van de inspectie geplaatst.

3.6 Het voorkomen van conflicterende belangen

De initiatiefnota ziet dat rijksinspecties en ministeries regelmatig een dubbele rol hebben en hierdoor te maken hebben met conflicterende belangen die kunnen leiden tot belangenverstrengeling doordat de scheiding tussen politiek, beleid en toezicht vervaagt. Daarom pleit de initiatiefnota voor een scheiding van rollen zoals eigenaar, opdrachtgever, vergunningverlener en toezichthouder, vooral daar waar de Staat tegelijkertijd toezichthouder en aandeelhouder dan wel marktspeeler is. De voorstellen vallen uiteen in voorstellen met betrekking tot:

- conflicterende belangen tussen rijksinspecties en sectoren;
- conflicterende rollen binnen het takenpakket van ministerie of inspectie;
- versterking van de formele scheiding tussen ministerie en rijksinspectie.

Conflicterende belangen tussen rijksinspecties en sectoren

Om de conflicterende belangen tussen rijksinspecties en de onder toezicht staande sectoren te verminderen stelt de initiatiefnota voor dat hieraan in de werkprogramma's van de rijksinspecties specifiek aandacht wordt besteed. In de

Datum

Kenmerk

initiatiefnota wordt voorgesteld dat Rijksinspecties een vijfjarig werkprogramma opstellen en jaarlijkse jaarplannen en dat:

- het werkprogramma een algemene risicoanalyse bevat waar de grootste risico's in de betreffende sector worden beschreven;
- werkprogramma en jaarlijkse jaarplannen naast ontwikkelingen en doelstellingen ook een toelichting bevatten waarom ervoor wordt gekozen op bepaalde risico's wel toezicht in te richten en waarom andere risico's minder aandacht krijgen;
- het werkprogramma en de jaarplannen expliciet aandacht schenken aan de financiële belangen van de Staat in de betreffende sector;
- het werkprogramma een afwegingskader bevat gericht op de afwikkeling van faillissementen waarin het publieke belang zal moeten prevaleren boven financieel-economische belangen.

Het kabinet vindt het belangrijk dat ministerie en inspectie het gesprek voeren over het toezicht op de lange en korte termijn. Wel vraagt het kabinet zich af of dit moet leiden tot het wettelijk voorschrijven van het werken met een vijfjarig werkprogramma en jaarlijkse jaarplannen. Ook andere instrumenten zouden het gesprek over de lange termijn kunnen ondersteunen. Het kabinet wil de mogelijkheden daaromtrent verkennen en bij de normstelling rekening houden met het feit dat rijksinspecties in heel verschillende contexten opereren.

De concrete voorstellen van de initiatiefnota over de vraag aan welke van de voornoemde onderwerpen in het werkprogramma en in de jaarplannen aandacht moet worden besteed, zijn gedetailleerd en volgens het kabinet ook afhankelijk van de rijksinspectie op wie zij betrekking hebben. Het kabinet vindt net als de initiatiefnemer dat deze onderwerpen in het werkprogramma moeten terugkomen. Zeker nu de goedkeuringsbevoegdheid van de minister ten aanzien van het werkprogramma wordt ingeperkt, is het logisch om dan aan de voorkant voor te schrijven welke onderwerpen in een werkprogramma in ieder geval aan bod zouden moeten komen. Maar het kabinet vraagt zich wel af of de genoemde punten nu voor alle rijksinspecties even relevant zijn. Aan de behoefte van een duidelijkere normstelling én ruimte voor maatwerk kan eventueel tegemoet worden gekomen door voor te schrijven dat rijksinspecties aan bepaalde onderwerpen in hun werkprogramma aandacht besteden, tenzij ze gemotiveerd aan kunnen geven waarom ze dat niet doen. De bovenstaande voorstellen van het lid Omtzigt kunnen dan als startpunt dienen.

Conflicterende rollen binnen het takenpakket van ministerie of inspectie

De initiatiefnota stelt voor om als er sprake is van conflicterende rollen in het takenpakket van een ministerie of een rijksinspectie het takenpakket te heroverwegen en zo nodig te herschikken.

Het kabinet meent dat conflicterende rollen binnen een ministerie gescheiden dienen te zijn. Zo moet het toezicht bijvoorbeeld niet afhankelijk zijn van een beleidsdirectie voor het doorgeleiden van toezichtsignalen aan de minister.

Datum

Kenmerk

In sommige gevallen verrichten rijksinspecties ook uitvoerende werkzaamheden, zoals vergunningverlening of het verstrekken van subsidies. Deze uitvoerende werkzaamheden zijn op zich geen toezichthoudende activiteiten, maar de uitvoering daarvan door rijksinspecties draagt bij aan de effectiviteit en efficiëntie van zowel de uitvoering als het toezicht. Om een goede uitvoering en de onafhankelijkheid van toezicht te waarborgen is daarbij wel een organisatorische of functionele scheiding tussen toezichtstaken en uitvoerende taken binnen rijksinspecties gewenst. De huidige Aanwijzingen schrijven dit al voor en het kabinet is van plan dit ook in het wetsvoorstel vast te leggen³².

Versterking van de formele scheiding tussen ministerie en rijksinspectie

Als laatste stelt de initiatiefnota voor om de formele scheiding tussen ministerie en rijksinspectie te versterken door in de wet te bepalen dat medewerkers van een rijksinspectie uitsluitend onder verantwoordelijkheid staan van de rijksinspectie. Ook stelt hij voor te bepalen dat rijksinspecties altijd fysiek buiten het ministerie worden geplaatst.

Het kabinet acht het wenselijk dat de rijksinspecties organisatorisch deel blijven uitmaken van de departementale organisatie. Deze verbinding draagt bij aan de kwaliteit van het functioneren van de rijksdienst als geheel. Ook de toezichthouders willen in een productief samenspel met 'beleid' publieke belangen optimaal dienen en om die reden niet buiten de departementale context worden geplaatst.³³ Dit brengt met zich mee, dat medewerkers in dienst zijn van het Rijk en werkzaam zijn onder het gezag en verantwoordelijkheid van hun leidinggevend bij de rijksinspecties, die op grond van het wetsvoorstel een eigen positie hebben binnen de ministeries. Het kabinet onderschrijft het voorstel om rijksinspecties altijd fysiek buiten het ministerie te plaatsen niet. Fysieke huisvesting in een ander pand kan in de beeldvorming een teken van onafhankelijkheid zijn, maar in de praktijk vergroot het mogelijk ook de afstand tussen ministerie en inspectie en belemmert het daarmee de wisselwerking tussen beleid en toezicht die er ook moet zijn. De verbinding tussen de beleidsfuncties binnen een ministerie en de onderdelen die belast zijn met uitvoering, toezicht of handhaving is van groot belang en behoeft juist versterking. Daarom meent het kabinet dat de meest passende huisvesting per inspectie moet worden afgewogen. Daarbij kunnen verschillende factoren een rol spelen, zoals bijvoorbeeld de specifieke toezichtstaak en/of de fysieke nabijheid van beide panden.

4. Vervolproces

De voorliggende kabinetsreactie levert een inhoudelijke bijdrage aan de voorbereiding van het in het coalitieakkoord aangekondigde wetsvoorstel voor de

³² Aanwijzingen 1 en 6 inzake de rijksinspecties.

³³ Bijlage bij Kamerstuk 31490, nr. 292) (C); AEF rapport, pag. 71.

Datum

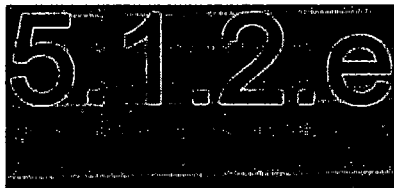
Kenmerk

rijksinspecties. Deze nieuwe kaderwet heeft als belangrijkste doel de onafhankelijke taakuitoefening van rijksinspecties als toezichthouders te waarborgen en te bevorderen. Onafhankelijke toezichthouders zijn onmisbaar om - samen met beleid en uitvoering - de maatschappelijke opgaven te realiseren en publieke waarde te creëren. Hoewel onafhankelijkheid uiteindelijk zijn uitdrukking krijgt in houding en gedrag van individuen, schept een kaderwet de daarvoor benodigde essentiële voorwaarden.

Naar aanleiding van de initiatiefnota van het lid Omtzigt heb ik u in deze brief meegenomen in de uitgangspunten van het kabinet op de organisatie van de rijksdienst. De daaruit voortvloeiende hoofdlijnen voor het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel voor de Kaderwet op de rijksinspecties heb ik u geschetst. Vervolgens heb ik de voorstellen uit de initiatiefnota in dat licht besproken.

Als volgende stap in het proces om te komen tot een breed gedragen wetsvoorstel ga ik graag met u in gesprek over de ideeën en verwachtingen die bij u leven voor een wetsvoorstel voor een Wet op de rijksinspecties. Deze betrek ik vervolgens bij het voorbereidingstraject. Mijn intentie is het wetsvoorstel in januari 2024 aan de Raad van State te kunnen aanbieden.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hanke Bruins Slot

Aan
Van

Minister van BZK
dgDOO

nota

Aanbieding kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt aan
RBJ/MR

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2023-0000112564

Datum
23 februari 2023

Opgesteld door
5.1.2.e en
5.1.2.e, Ambtenaar
& Organisatie /
Organisatiebeleid, Ambtenaar
& Organisatie
T 06 5.1.2.e

Samengewerkt met
CZW

Bijlage(n)
5

Aanleiding

Bespreking in CBJ en SGO van de concept kabinetsreactie op initiatiefnota Omtzigt inzake rijksinspecties. Beide adviseren doorgeleiding naar de RBJ voorafgaand aan behandeling in de Ministerraad. SGO adviseert daarnaast enkele inhoudelijke aanpassingen van de eerder met u besproken concept kabinetsreactie.

Geadviseerd besluit

- Instemmen met de kabinetsreactie op initiatiefnota Omtzigt en doorgeleiding – via het SGO – naar de RBJ en Ministerraad.
- Instemmen met het vervolgproces (SGO -> RBJ -> MR) en verzending van een uitstelbrief aan de Tweede Kamer in verband met uw toezegging om de kabinetsreactie eind 2022 met de Kamer te delen.

Kern

Graag leggen wij conceptversie 0.6 van de kabinetsreactie op de initiatiefnota Omtzigt aan u voor.

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

Onze referentie
2023-0000112564

Datum
23 februari 2023

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

Datum
23 februari 2023

5.1.2.1 + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

The following information was obtained from the review of the records of the Department of Social Services, Division of Child Welfare, regarding the child's placement history:

5.1.2.1 + 5.2.1

100-443887-1000

_____

[illegible]

5.1.2.i + 5.2.1

Onze referentie
2023-0000112564

Datum
23 februari 2023

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Aanbiedingsformulier SGO	Eerstvolgende SGO op 1 februari
2	Aanbiedingsformulier RBJ	Eerstvolgende RBJ op 7 februari Eventueel RBJ 7 maart
3	Two-pager bij kabinetsreactie t.b.v. RBJ	Aangepast na SGO van 14 december 2022.
4	Concept Kabinetsreactie v. 0.6	Aangepast na SGO van 7 en 14 december 2022
5	Initiatiefnota lid Omtzigt: Voorstellen ter versterking van de onafhankelijkheid van rijksinspecties.	36 149, nr.2

Aan
Van

Minister van BZK
wnd. dgDOO

nota

Aanbieding kabinetsreactie initiatiefnota Omtzigt aan
RBJ/MR

TER INFORMATIE

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2023-0000112551

Datum
23 februari 2023

Opgesteld door
5.1.2.e en 5.1.2.e
, Directie
Ambtenaar en
Organisatie/Organisatiebeleid
T T 06 - 5.1.2.e / T 5.1.2.e

Samengewerkt met
CZW

Bijlage(n)
3

Aanleiding

Wijzigingen in de kabinetsreactie en de overige RBJ-stukken naar aanleiding van de bespreking hiervan in het po dgDOO met MvBZK van 23 januari jongstleden en uw overleg met een afvaardiging van SG's en IG's op 1 februari jl.

Geadviseerd besluit

Instemmen met de kabinetsreactie op initiatiefnota Omtzigt en doorgeleiding naar de RBJ en Ministerraad.

Kern

5.1.2.i + 5.2.1

Toelichting

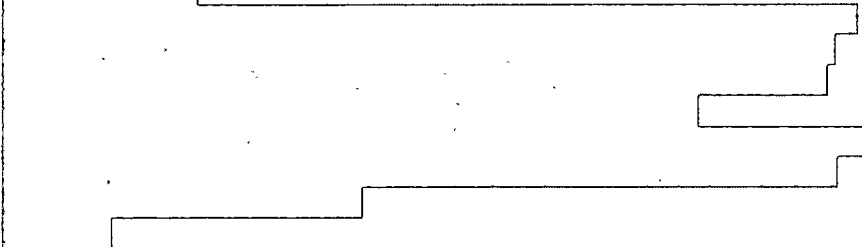
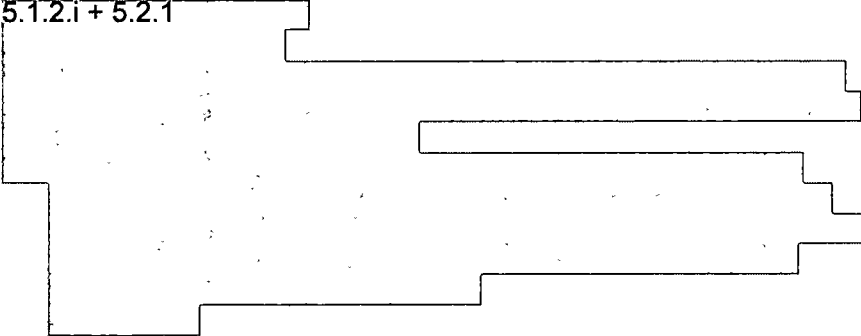
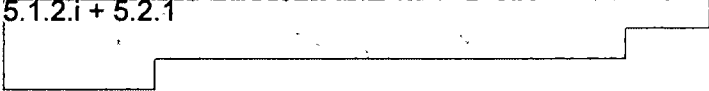
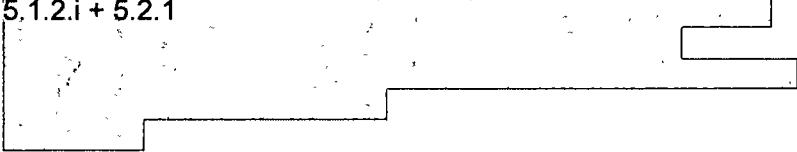
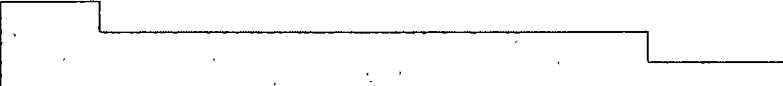
5.1.2.i + 5.2.1

5.1.2.i + 5.2.1

Wijzigingen kabinetsreactie v. 0.8 ten opzichte van versie 0.7:

Onze referentie
2023-0000112551

Datum
23 februari 2023

1. 5.1.2.1 + 5.2.1

2. 5.1.2.1 + 5.2.1

3. 5.1.2.1 + 5.2.1

- b) 5.1.2.1 + 5.2.1

5.1.2.1 + 5.2.1

4. 5.1.2.1 + 5.2.1

Wijzigingen two-pager:

- De two-pager is als document voor de RBJ komen te vervallen.
- De in de two-pager naar aanleiding van het po van 23 januari jl. opgenomen alinea over de bevoegdheid van de inspecties om altijd en naar eigen inzicht onderzoek te verrichten, is verwerkt in de kabinetsreactie (v. 0.8).

5.1.2.i + 5.2.1

Onze referentie
2023-0000112551

Datum
23 februari 2023

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Aanbiedingsformulier RBJ	RBJ op 7 februari.
2	Concept Kabinetsreactie v. 0.8	Aangepast na PO van 23 januari en gesprek van 1 februari.
3	Initiatiefnota lid Omtzigt: Voorstellen ter versterking van de onafhankelijkheid van rijksinspecties.	36 149, nr.2